

Fremsat den 5. februar 2015 af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Dan Jørgensen)

Forslag

til

Lov om ændring af dyreværnsloven og lov om dyrlæger

(Forbud mod seksuel omgang eller seksuelle handlinger med dyr, forbud mod salg af hunde på markeder, avl af familie- og hobbydyr, ændret rådsstruktur m.v.)

§ 1

I dyreværnsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 473 af 15. maj 2014, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Det er forbudt at have seksuel omgang med eller foretage seksuelle handlinger med dyr, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Forbuddet omfatter ikke handlinger, som udføres af veterinærmedicinske eller zootekniske årsager, herunder i forbindelse med avl og reproduktion, dyreforsøg eller af andre lignende berettigede grunde.«

2. I § 10 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. En afgørelse truffet i medfør af stk. 2 kan ikke indbringes for ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri. Dette gælder også i tilfælde, hvor afgørelsen er påklaget til og afgjort af Rigspolitiet.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

3. I § 12 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler om avl af familie- og hobbydyr.«

4. Efter § 19 indsættes i *kapitel 3*:

»§ 19 a. Det er forbudt at sælge hunde på markeder.«

5. I § 25, stk. 1, 3. pkt., indsættes efter »dyreværn«: », herunder rådgive ministeren i forbindelse med fastsættelsen af regler efter denne lov.«

6. I § 25 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Rådet varetager på eget initiativ eller på ministerens begæring informations- og debatskabende aktiviteter inden for sit virksomhedsområde, jf. stk. 1.«

Stk. 2-5 bliver herefter stk. 3-6.

7. *Kapitel 6* og *6 a* ophæves.

8. § 27, stk. 2, ophæves.

9. I § 28, stk. 2, nr. 1, indsættes efter »§§ 1-3,«: »§ 3 a, stk. 1,«, og efter »§ 19« indsættes: », § 19 a«.

§ 2

I lov om dyrlæger, jf. lovbekendtgørelse nr. 464 af 15. maj 2014, foretages følgende ændringer:

1. I § 28, stk. 1, indsættes efter »består af «: »mindst«.

2. I § 29, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »veterinærfaglige udtalelser«: »og udtalelser vedrørende hold af særlige dyr«.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2015, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 1, nr. 5-8, og § 2 træder i kraft den 1. januar 2016.

§ 4

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 2 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Forbud mod at have seksuel omgang med eller foretage seksuelle handlinger med dyr
  - 2.1. Gældende ret
  - 2.2. Fødevareministeriets overvejelser
  - 2.3. Lovforslagets indhold
3. Avl af familie- og hobbydyr
  - 3.1. Gældende ret
  - 3.2. Arbejdsgruppen vedrørende avl af dyr
    - 3.2.1. Arbejdsgruppens anbefalinger
  - 3.3. Fødevareministeriets overvejelser
  - 3.4. Lovforslagets indhold
4. Forbud mod salg af hunde på markeder
  - 4.1. Gældende ret
  - 4.2. Fødevareministeriets overvejelser
  - 4.3. Lovforslagets indhold
5. Ændringer vedrørende råd
  - 5.1. Gældende ret
    - 5.1.1. Dyreværnsrådet
    - 5.1.2. Det Dyreetiske Råd
    - 5.1.3. Rådet vedrørende hold af særlige dyr
    - 5.1.4. Det Veterinære Sundhedsråd
  - 5.2. Fødevareministeriets overvejelser
    - 5.2.1. Dyreværnsrådet
    - 5.2.2. Det Dyreetiske Råd
    - 5.2.3. Rådet vedrørende hold af særlige dyr
    - 5.2.4. Det Veterinære Sundhedsråd
  - 5.3. Lovforslagets indhold
6. Ændring af klageadgang
  - 6.1. Gældende ret
  - 6.2. Fødevareministeriets overvejelser
  - 6.3. Lovforslagets indhold
7. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
8. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
9. Administrative konsekvenser for borgerne
10. Miljømæssige konsekvenser
11. Forholdet til EU-retten
12. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
13. Sammenfattende skema

1. Indledning

Med lovforslaget foreslås indført et forbud mod at have seksuel omgang med eller foretage seksuelle handlinger med dyr. Bestemmelsen, der indsættes i dyreværnsloven, har til formål at sikre dyrenes velfærd bedst muligt.

Lovforslaget fremsættes desuden med henblik på at implementere to af de fire tiltag, som indgår i fødevareministerens initiativ, Et bedre hundeliv, der blev lanceret i foråret 2014.

Initiativet har til formål at forbedre hundes velfærd samt at ruste kommende hundeejere til at træffe beslutning om anskaffelse af hund på et oplyst grundlag. Samtidig implementeres Arbejdsgruppen om avl af dyrs anbefalinger vedrørende avl af familie- og hobbydyr. Disse tiltag indebærer bl.a., at der med nærværende lovforslag foreslås følgende ændringer af dyreværnsloven: Der foreslås indført en bestemmelse, som bemyndiger fødevareministeren til at fastsætte regler om avl af familie- og hobbydyr, herunder hunde. Sådanne

regler skal medføre, at familie- og hobbydyr avles på en måde, der sikrer, at dyrene ikke får velfærds- og sundhedsmæssige problemer. Hensigten med lovændringen er at sikre bedre velfærd for bl.a. hunde og katte, der f.eks. på grund af modetrends avles med fokus på visse karakteristika, f.eks. lange ører eller meget flad snude, hvilket kan give velfærdsproblemer for dyrene. Den foreslåede bestemmelse er udarbejdet med baggrund i anbefalingerne fra rapporten fra Arbejdsgruppen vedrørende avl af dyr (Rapport fra arbejdsgruppen vedrørende avl af dyr, Fødevareministeriet august 2013). Det bemærkes i den forbindelse, at en sådan bestemmelse ikke vil være begrænset til at omfatte hunde, men kan omfatte avl af familie- og hobbydyr generelt. Der foreslås endvidere indført et forbud mod salg af hunde på markeder. Der er ikke i dag regler for, hvor man må sælge og købe hunde. Det antages, at der på markeder i vidt omfang sker impuls køb, og hensigten med det foreslåede forbud er at nedbringe problemer med dyrevelfærden ved at sikre, at der ikke længere kan sælges hunde på fysiske markeder.

Herudover foreslås der ændringer i rådsstrukturen på dyrevelfærds- og veterinærområdet. Der er i dag følgende råd indenfor området: Det Dyreetiske Råd, Det særlige råd vedrørende dyreværnsspørgsmål (Dyreværnsrådet), Rådet vedrørende hold af særlige dyr og Det Veterinære Sundhedsråd. Det foreslås, at Dyreværnsrådet og Rådet vedrørende hold af særlige dyr nedlægges, og at Det Dyreetiske Råd og Det Veterinære Sundhedsråd tilføres yderligere kompetencer. De foreslåede ændringer har baggrund i, at Fødevareministeriet efter at have overtaget ressortansvaret for dyrevelfærdsområdet fra Justitsministeriet har set på en ny struktur på området. Forslagene medfører ændringer i dyreværnsloven og lov om dyrlæger.

Endelig foreslås der som følge af ressortomlægningen fra Justitsministeriet til Fødevareministeriet indført en bestemmelse i dyreværnsloven, der præciserer, at der ikke er adgang til at påklage Rigspolitiets afgørelser til fødevareministeren.

2. Forbud mod at have seksuel omgang med eller foretage seksuelle handlinger med dyr

2.1. Gældende ret

Seksuel omgang eller seksuelle handlinger med dyr er ikke specifikt reguleret i gældende dansk ret.

Historisk set kan kriminalisering af menneskers seksuelle omgang med dyr spores tilbage til en bestemmelse i Kong Christian den femtes Danske Lov af 1683. I lovens 6. bog om misgerninger fandtes en bestemmelse om Omgængelse, som er imod Naturen (6-13-15). Bestemmelsen kriminaliserede såvel mandlig homoseksualitet som seksuel omgang med dyr.

Bestemmelsen i Danske Lovs 6-13-15 blev videreført i § 177 i borgerlig straffelov af 10. februar 1866 om Omgængelse mod Naturen. Denne bestemmelse omfattede homoseksuel kønsomgængelse mellem personer af mandligt køn,

visse fra det normale samleje afvigende seksualakter mellem mand og kvinde samt kønsligt forhold mellem menneske og dyr.

Bestemmelsen i 1866-straffelovens § 177 udgik i forbindelse med reformen af den borgerlige straffelov, der førte til vedtagelsen af den borgerlige straffelov af 1930 (lov nr. 126 af 15. april 1930). Der var tale om en afkriminalisering af bl.a. menneskers seksuelle omgang med dyr i det omfang, at forholdet ikke udgjorde en overtrædelse af andre bestemmelser som f.eks. bestemmelsen om blufærdighedskrænkelser. I forarbejderne til straffeloven af 1930 anføres bl.a., at det ligger udenfor retsordenens opgave at straffe seksuel omgang med dyr. I forarbejderne betragtes seksuel omgang med dyr som en afvigelse, der ligesom eksempelvis homoseksuel omgang blev anset for umoralsk, men som ikke bør være strafbar.

Menneskers seksuelle omgang eller seksuelle handlinger med dyr er i dag omfattet af dyreværnslovens §§ 1 og 2, jf. lovbekendtgørelse nr. 473 af 15. maj 2014, hvis dyret udsættes for smerte, lidelse, angst, varigt mén eller væsentlig ulempe eller ikke behandles omsorgsfuldt, herunder huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov.

Ifølge dyreværnslovens § 17 må dyr ikke dresseres eller bruges til fremvisning, cirkusforestillinger, filmoptagelser eller lignende, hvis dyret derved påføres væsentlig ulempe.

Straffen for vanrøgt eller uforsvarlig behandling af dyr er efter dyreværnslovens § 28, stk. 1, bøde eller fængsel indtil 1 år, mens straffen for mishandling af dyr er fængsel indtil 1 år og i gentagelsestilfælde indtil 2 år. Hvis højere straf ikke er forskyldt efter bestemmelsen i § 28, stk. 1, straffes overtrædelse af dyreværnslovens §§ 1, 2 og 17 med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, jf. § 28, stk. 2.

For så vidt angår seksuel omgang med eller det at foretage seksuelle handlinger med andres dyr, følger det af straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1, der vedrører husfredskrænkelser, at det er strafbart uberettiget at skaffe sig adgang til andres huse eller andet ikke frit tilgængeligt areal. Det er således ikke tilladt uberettiget at bevæge sig ind på en anden persons indhegnede mark eller i en anden persons stald, uanset om formålet med dette er at have seksuel omgang med eller foretage seksuelle handlinger med dyr eller ej. Overtrædelse af straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1, straffes med fængsel i indtil 6 måneder og under særligt skærpene omstændigheder med fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 264, stk. 2.

Derudover følger det af straffelovens § 232, at den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, eller hvis forholdet er begået overfor et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år. Krænkelser af blufærdigheden i bestemmelsens forstand foreligger, når blot handlingen efter sin art er egnet til at krænke blufærdigheden. I kravet om, at handlingen skal være blufærdighedskrænkende, ligger dog, at handlingen skal

være foretaget overfor en eller flere personer, hvis interesse man ved at pålægge strafansvar søger at beskytte, og at et gyldigt samtykke fra den eller dem, over for hvem handlingen er foretaget, udelukker ansvar. De handlinger, der er omfattet af straffelovens § 232, kan navnlig opdeles i handlinger, hvor gerningsmanden og offeret er i umiddelbar fysisk kontakt med hinanden, og handlinger, hvor dette ikke er tilfældet. Af særlig relevans i denne sammenhæng er de tilfælde fra sidstnævnte kategori, hvor gerningsmanden blotter sig eller i øvrigt foretager seksuelle handlinger i en andens påsyn. Der ses ikke i trykt retspraksis at være eksempler på, at bestemmelsen er blevet anvendt i relation til seksuel omgang med dyr, men det må antages, at seksuel omgang eller seksuelle handlinger med dyr i en andens påsyn i givet fald vil kunne straffes som blufærdighedskrænkelser på linje med andre seksuelle handlinger, der foretages i en andens påsyn.

Menneskers seksuelle omgang eller det at foretage seksuelle handlinger med dyr er forbudt i en række andre lande, herunder Norge og Sverige. Det svenske forbud findes i djurskyddslagen og indebærer et forbud mod at gennemføre seksuelle handlinger med dyr. Samfundsnyttig virksomhed, f.eks. handlinger med et veterinærmedicinsk formål, sædindsamling eller lignende er undtaget fra forbuddet. Det norske forbud findes i den norske lov om dyrevelferd, og indebærer såvel et forbud mod seksuel omgang med dyr som seksuelle handlinger med dyr. Det fremgår af bemærkningerne til den norske lov, at sædtapning, inseminering og andre nødvendige procedurer i forbindelse med avl og reproduktion ikke regnes som seksuelle handlinger.

2.2. Fødevareministeriets overvejelser

Som beskrevet ovenfor har det at have seksuel omgang med eller foretage seksuelle handlinger med dyr ikke været specifikt forbudt i Danmark siden reformen af straffeloven i 1930. Seksuel omgang med eller det at foretage seksuelle handlinger med dyr har dog været forbudt i det omfang, det har været omfattet af andre regler, f.eks. dyreværnslovens almindelige bestemmelser om, at dyr ikke må udsættes for smerte, lidelse m.v.

Spørgsmålet om menneskers seksuelle omgang eller seksuelle handlinger med dyr har været genstand for stor offentlig debat de seneste år, ligesom der er lovgivet på området i en række europæiske lande. Således er menneskers seksuelle omgang med dyr i varierende omfang forbudt i Tyskland, Frankrig, England, Nederlandene, Sverige og Norge. I Norge og Sverige er det specifikt forbudt at foretage seksuelle handlinger med dyr, i Norge er det tillige forbudt at have seksuel omgang med dyr. I begge lande er samfundsnyttige handlinger, som f.eks. sædindsamling i forbindelse med avl, undtaget fra forbuddet.

Det er vanskeligt at sige noget præcist om antallet af tilfælde, hvor mennesker har seksuel omgang med dyr eller foretager seksuelle handlinger med dyr, især da der er tale om handlinger, som er stærkt tabubelagte. Dermed må der også forventes at være et vist mørketal i forhold til de forskellige

undersøgelser, der er gennemført på området. Der er i Danmark foretaget undersøgelser, der har forsøgt at afdække omfanget af menneskers seksuelle omgang med dyr. Justitsministeriets Forskningskontor gennemførte således i 2011 en undersøgelse blandt danske dyrlæger, hvor 481 dyrlæger udfyldte et spørgeskema om deres kendskab til menneskers seksuelle omgang med dyr. 17 % af dyrlægerne oplyste at have haft mistanke om sådanne hændelser, og 7 % af dyrlægerne berettede om en bekræftet mistanke.

Herudover har Det Dyreetiske Råd udtalt sig om menneskers seksuelle omgang med dyr, jf. Udtalelse om menneskers seksuelle omgang med dyr, november 2006. Rådet udtaler, at medlemmerne af rådet ikke finder, at der er behov for at regulere privatpersoners seksuelle omgang med egne dyr, idet der allerede i dyreværnslovgivningen er taget højde for de situationer, hvor dyrene lider overlast. Samtidig mener rådet, at der er et tungvejende hensyn at tage til menneskers seksuelle præferencer samt seksuelle minoriteter. Dog kan seksuel omgang med dyr indebære en risiko for, at dyrene lider overlast. Rådets medlemmer finder på den anden side, at der kan være behov for tiltag, som forbyder eller på anden måde forhindrer, at seksuel omgang kan foregå i kommercielt regi, som f.eks. sexshows, udlejning af dyr, bordeldrift eller produktion af pornografi. Selvom dyrene ikke nødvendigvis lider overlast antager rådet, at der her er en øget risiko for, at dyrene lider overlast. Rådet tager i øvrigt skarpt afstand fra de tilfælde, hvor personer har seksuel omgang med andres dyr, fordi der her også er et hensyn at tage til dyrets ejer og dennes følelser.

Et mindretal i Det Dyreetiske Råd finder dog, at menneskelig seksuel omgang med dyr er uacceptabelt og dybt krænkende for dyrets værdighed og integritet.

Når det gælder seksuel omgang eller det at foretage seksuelle handlinger med dyr, hvor dyret lider overlast i form af smerte, lidelse m.v., vil forholdet være dækket af de eksisterende bestemmelser i dyreværnsloven, jf. pkt. 2.1. Fødevareministeriet finder imidlertid, at også tilfælde, hvor det ikke kan godtgøres, at dyret lider overlast, bør være omfattet af forbuddet. Fødevareministeriet lægger i den forbindelse bl.a. vægt på, at dyr ikke kan sige fra, og at et forhold mellem mennesker og dyr dermed ikke er ligeværdigt.

Fødevareministeriet er af den opfattelse, at menneskers seksuelle omgang med dyr og det at foretage seksuelle handlinger med dyr grundlæggende må anses for at være i modstrid med den respekt og den omsorg for dyrene, som er og bør være fundamental i alle former for omgang med dyr. Samtidig er der et hensyn at tage til dyrs særart og dermed til dyrenes naturlige adfærd og instinkter. Herudover må et decideret forbud forventes at have en præventiv virkning. Det kan i visse tilfælde desuden være vanskeligt at påvise, om dyr har lidt overlast på baggrund af en seksuel handling udført af et menneske. Et specifikt forbud vil også kunne bidrage til at løse denne problemstilling. Forslaget er i øvrigt en naturlig følge af den udvikling, der ses i forhold til den eksisterende regulering, idet der også på andre områder er

fastsat specifikke regler for hold af og håndtering af dyr, f.eks. i relation til arealkrav, staldindretning m.v.

2.3. Lovforslagets indhold

Fødevareministeriet foreslår, at der indføres et forbud mod seksuel omgang med dyr samt det at foretage seksuelle handlinger med dyr, uanset om handlingen konkret påfører dyret skade eller lidelse, jf. den foreslåede § 3 a, stk. 1. Baggrunden skal særligt findes i hensynet til dyrene. Fødevareministeriet har derudover noteret sig, at lovgivning på området er ganske udbredt i de lande, Danmark normalt sammenligner sig med. Danmark bør derfor ikke fremstå som et land, hvor seksuel udnyttelse af dyr er tilladt. Bestemmelsen foreslås udformet således, at såvel seksuel omgang som seksuelle handlinger med dyr er forbudt. Bestemmelsen omfatter alle personer, som er over den kriminelle lavalder, og dermed ikke kun dyrets ejer.

Forslaget retter sig mod handlinger, hvor menneskets brug af dyret sker for at opnå seksuel tilfredsstillelse i en eller anden form. Handlingen skal dermed have haft et seksuelt præg og være af en sådan karakter, at den vil være egnet til at vække eller tilfredsstille menneskets seksuelle drift. Det er dog uden betydning for bedømmelsen af, hvorvidt bestemmelsen er overtrådt, om handlingen rent faktisk har medført tilfredsstillelse af den seksuelle drift eller ej. Som det fremgår, retter forslaget sig mod menneskets brug af dyret, dvs. at mennesket skal være den aktive part i handlingen. Det forhold, at eksempelvis en hund parrer sig op ad et menneske, er således ikke omfattet af lovforslaget.

Seksuel omgang med dyr omfatter fysisk berøring af dyrets kønsorgan eller af dyrets krop med menneskets kønsorgan. Dette indebærer konkret, at forbuddet vil omfatte penetration af dyrets vagina eller anus med menneskets kønsorgan, anden kropsdel eller genstand. Derudover omfattes et dyrs penetration af et menneskes vagina eller anus med dets kønsorgan. Seksuelle handlinger med dyr omfatter bl.a. oral stimuli af dyrets kønsorgan eller andre erogene zoner, samt at dyr oralt stimulerer menneskets kønsorgan eller andre erogene zoner. Endelig omfatter forbuddet f.eks. det, at et menneske ved hjælp af hænder, andre kropsdele eller genstande stimulerer dyrets kønsorgan, eller lader dyret stimulere menneskets kønsorgan.

Det foreslås præciseret i den foreslåede § 3 a, stk. 2, at en række handlinger, der ud fra en umiddelbar betragtning kan have et seksuelt præg, ikke er omfattet af lovforslaget.

Det drejer sig om handlinger med et veterinærmedicinsk eller zooteknisk præg, herunder vaginale undersøgelser med henblik på sygdomsdiagnostik, sædindsamling og inseminering eller andre nødvendige procedurer i forbindelse med avl eller andre lignende nødvendige handlinger, f.eks. i forbindelse med dyreforsøg, under forudsætning af, at reglerne om forsøg med dyr er overholdt. Der vil her være tale om samfundsnyttig virksomhed, som sker under kontrollerede forhold og i vidt omfang udføres af personer med særlige kom-

petencer. Endvidere vil handlinger som udføres af lignende berettigede grunde, f.eks. privatpersoners pleje af dyrs kønsorganer i forbindelse med eller som forebyggelse af sygdom, ikke være omfattet af lovforslaget.

For så vidt angår dyrepornografi, udlejning med henblik på, at andre kan have seksuel omgang med dyret eller kan foretage seksuelle handlinger med dyret, bordeldrift eller lignende er selve den seksuelle omgang eller de seksuelle handlinger, der foretages med dyret, forbudt efter den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 1. Som beskrevet under pkt. 2.1. vil handlingerne i øvrigt i et vist omfang være omfattet af dyreværnslovens § 17 om forbud mod brug af dyr til fremvisning, filmoptagelser m.v. (hvis dyret herved påføres væsentlig ulempe), eller straffelovens regel om blufærdighedskrænkelser.

Det fremgår af Det Dyreetiske Råds udtalelse, at der for rådet går en vigtig etisk grænse, når det drejer sig om kommerciel brug af dyr i forbindelse med seksuelle aktiviteter – det være sig ved brug af dyr som rekvisitter til produktion af pornografisk materiale eller udlejning af dyr til brug for sex. Overtrædelse af denne grænse kan ses som et udtryk for manglende respekt for de involverede dyrs integritet. Rådet anbefaler derfor, at der kan være behov for tiltag, som forbyder eller på anden måde forhindrer, at seksuel omgang med dyr kan foregå i organiseret eller kommercielt regi som f.eks. sex-shows, udlejning, bordeldrift eller produktion af pornografi.

Fødevareministeriet deler rådets opfattelse og finder, at beskyttelseshensynet overfor dyrene, der gør sig gældende i forhold til det foreslåede forbud mod seksuel omgang med eller seksuelle handlinger med dyr, også gør sig gældende i andre tilfælde. Det kan bl.a. være fremstilling af dyrepornografi, udlejning af dyr, sexshows eller brug af dyr til bordeldrift. Fødevareministeriet lægger også her vægt på, at dyrene ikke har mulighed for at sige fra, samt at de nævnte handlinger må anses for at stride mod den respekt og den omsorg for dyrene, som er og bør være fundamental i alle former for omgang med dyr.

Med forslaget om at forbyde seksuel omgang med og det at foretage seksuelle handlinger med dyr, er det ikke kun selve den seksuelle handling, der kan straffes, men også det at medvirke til, at andre mennesker har seksuel omgang med eller foretager seksuelle handlinger med dyr.

Ifølge straffelovens § 23, stk. 1, omfatter den for en lovovertrædelse givne straffebestemmelse alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til gerningen. Medvirken til overtrædelse af den foreslåede § 3 a, stk. 1, vil bl.a. kunne være brug af dyr i sexshows, hvor en person medvirker til, at en anden person enten har seksuel omgang med eller foretager seksuelle handlinger med dyr, og hvor der er en eller flere tilskuere tilstede. Der kan også være tale om udlån af et eller flere dyr til personer, der har seksuel omgang med eller foretager seksuelle handlinger med dyr, uanset om der betales for lån af det eller de pågældende dyr eller ej. Medvirken

til overtrædelse af den foreslåede § 3 a, stk. 1, vil også kunne foreligge, såfremt en person driver et dyrebordel, og i den forbindelse for vindings skyld stiller et eller flere dyr til rådighed for en eller flere personer, der en eller flere gange har seksuel omgang med eller foretager seksuelle handlinger med dyr. Medvirken til overtrædelse af den foreslåede § 3 a, stk. 1, vil også kunne udgøres af fremstilling af dyrepornografisk materiale forstået som film og fotografier af en eller flere personer, der har seksuel omgang med eller foretager seksuelle handlinger med dyr. Sådant medvirken kan f.eks. bestå i at være involveret i den umiddelbare produktion af sådanne film eller fotografier, eksempelvis ved at bidrage til indspilning af en film eller optagelse af fotografier, herunder som fører af et kamera, lyd- eller lyssætning. Fremstilling af tegninger eller animerede produktioner, der afbilder det at have seksuel omgang med eller foretage seksuelle handlinger med dyr, vil derimod ikke være omfattet af den foreslåede § 3 a, stk. 1. Ligeledes vil også billeder, filmisk materiale, tegninger, animeret materiale eller andet, der afbilder dyr, der har seksuel omgang med eller foretager seksuelle handlinger med andre dyr eller som afbilder dyrs genitalier falde udenfor den foreslåede § 3 a, stk. 1.

Et forbud mod menneskers seksuelle omgang med dyr har tidligere, som beskrevet ovenfor under pkt. 2.1., været placeret i straffeloven. Forbuddet foreslås dog nu placeret i dyreværnsloven, da formålet med og baggrunden for bestemmelsen er hensynet til det pågældende dyr. Det foreslås, at overtrædelse af bestemmelserne i den foreslåede § 3 a, stk. 1, skal kunne straffes efter dyreværnslovens § 28. På tilsvarende måde vil reglerne i § 29 om frakendelse af rettigheden til at eje, bruge, passe eller slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr finde anvendelse i relation til bestemmelserne i § 3 a, stk. 1.

3. Avl af familie- og hobbydyr

3.1. Gældende ret

På Fødevarerministeriets område er der fastsat regler om avl af landbrugsdyr, mens der ikke er fastsat nærmere regler for avl af familie- og hobbydyr.

Dyreværnsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 473 af 15. maj 2014, indeholder regler om behandling af dyr, men derimod ikke specifikke regler om avl af dyr.

Det følger af dyreværnslovens § 18, at erhvervsmæssig handel med og opdræt af dyr kun må drives med tilladelse fra Fødevarerstyrelsen. Det gælder også for drift af dyrepensioner og dyreinternater samt formidling af dyr.

Bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr gennemfører Rådets direktiv nr. 98/58/EF af 20. juni 1998 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, i dansk ret. Bekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i dyreværnsloven. Ifølge § 17 i bekendtgørelsen er anvendelse af naturlig eller kunstig avl eller avlsmetoder, der påfører eller kan påføre de berørte dyr smerte, skade, lidelse, angst varigt mén eller væsentlig ulempe for-

budt. Formuleringen »de berørte dyr« medfører, at beskyttelsen omfatter både forældredyr og afkom. § 17, stk. 2, indeholder en undtagelse, hvorefter anvendelse af metoder, der kan medføre minimale eller kortvarige lidelser eller sår, eller som kan nødvendiggøre indgreb, som ikke medfører vedvarende skade, må anvendes, hvis disse metoder er tilfaldt i henhold til anden lovgivning.

Kravene i bekendtgørelsen er minimumskrav, der altid skal være overholdt ved hold af landbrugsdyr. Overtrædelse af bekendtgørelsen straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter dyreværnslovens § 28, stk. 1, nr. 1.

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri har endvidere med hjemmel i lov om hold af dyr, jf. lovbekendtgørelse nr. 466 af 15. maj 2014 udstedt en række øvrige bekendtgørelser om avl og stambogsføring. Bekendtgørelserne fastsætter regler om officiel anerkendelse af avlsorganisationer, herunder betingelser for, hvordan dyr fra tredjelande kan indføres i stambøger. Bekendtgørelserne gennemfører en del af EU's regelsæt på zooteknikområdet (betingelser for officiel anerkendelse af avlsforeninger). Bekendtgørelserne opstiller en række krav, som en forening eller organisation skal opfylde for at kunne opnå officiel anerkendelse. Kravene skal sikre en acceptabel kvalitet i det avlsarbejde, der gennemføres. Der kan ikke med baggrund i bekendtgørelserne stilles særlige krav til indholdet af avlsmålet, herunder til forhold som kan have indflydelse på dyrenes velfærd.

3.2. Arbejdsgruppen vedrørende avl af dyr

Arbejdsgruppen vedrørende avl af dyr blev nedsat af justitsministeren i 2010. Baggrunden for nedsættelsen af arbejdsgruppen var bl.a. en fælles henvendelse fra Det Dyreetiske Råd og Dyreværnsrådet til justitsministeren, hvori rådene opfordrede til nedsættelse af en arbejdsgruppe, som skulle foreslå nærmere regler om avl af dyr. Arbejdsgruppen bestod af repræsentanter fra relevante myndigheder og organisationer og fik til opgave at behandle avl af både landbrugsdyr og familie- og hobbydyr.

Ifølge kommissoriet af 25. august 2010 skulle arbejdsgruppen bl.a. overveje, hvordan de negative dyrevelfærdsmæssige konsekvenser af avl af dyr kan begrænses, samtidig med at der tages hensyn til de positive aspekter ved målrettet avl af dyr, og forsøge at afdække omfanget af de negative dyrevelfærdsmæssige konsekvenser af avl af dyr.

På baggrund heraf skulle arbejdsgruppen desuden overveje, hvilke tiltag der kan iværksættes for at afhjælpe negative dyrevelfærdsmæssige konsekvenser af avl af dyr, herunder eventuelle lovgivningsmæssige tiltag og gennemgå og vurdere de praktiske, økonomiske, etiske og retlige spørgsmål, som de enkelte tiltag rejser.

Ved kongelig resolution af 19. december 2011 blev dyrevelfærdsområdet overflyttet fra Justitsministeriets ressort til Fødevarerministeriets ressort, derfor blev arbejdsgruppens rapport - Rapport fra arbejdsgruppen vedrørende avl af dyr, Fø-

devareministeriet august 2013 - færdiggjort i regi af Fødevarerministeriet og afleveret til fødevarerministeren.

Arbejdsgruppen er på baggrund af sin analyse kommet med en række anbefalinger til forebyggelse af problemer forbundet med avl af dyr, heriblandt anbefalingen om indførelse af bestemmelser i dyreværnsloven om avl af familie- og hobbydyr.

Med familie- og hobbydyr menes dyr, som ikke holdes som landbrugs- og produktionsdyr (herunder heste), men som kæledyr og selskabsdyr. Ved familiedyr forstås dyr, der har karakter af at være en del af familien, såsom hunde, katte, marsvin og kaniner. Ved hobbydyr forstås dyr, der holdes i forbindelse med udøvelse af en hobby, såsom eksempelvis racefjerkræ, prydfugle og krybdyr.

3.2.1. Arbejdsgruppens anbefalinger

Arbejdsgruppen beskriver overordnet avl af dyr således: »Avl af dyr er tæt forbundet med hold af dyr. Domesticeringen af de oprindelige husdyr indebærer en selektion af dyr, der var bedre egnede til at leve og fungere i samarbejde med mennesket. Dette har i første omgang indebåret en selektion for mere tamme, mindre aggressive og mere sociale dyr (Jensen 2006). Senere har fokus i selektionen ændret sig imod at fremme de egenskaber, der blev vurderet ønskværdige, herunder specifikke ydre kendetegn og øget produktion (Jensen 2006, Rodenburg & Turner 2012).«

Arbejdsgruppen beskriver i sin rapport udviklingen vedrørende avl af dyr, og bemærker, at avlsarbejdet med tiden er intensiveret, og at mere effektive, præcise metoder til udvælgelse af dyr med de ønskede egenskaber er udviklet og taget i brug. Disse metoder bruges særligt i forhold til avl af produktionsdyr, men i langt mindre grad i forhold til familie- og hobbydyr. Desuden bemærker arbejdsgruppen, at avlsarbejdet er væsentligt forskelligt organiseret for henholdsvis produktionsdyr (herunder heste) og for familie- og hobbydyr.

Ifølge arbejdsgruppen er målrettet og professionel avl af produktionsdyr i høj grad drevet af økonomiske motiver og øget produktion, mens avl af racehunde og -katte derimod tjener til at opretholde et bestemt racepræg, og her har markedsbestemte modetrends en meget væsentlig betydning. Desuden er avlen af familie- og hobbydyr i høj grad decentraliseret, og da der ikke foretages systematisk indsamling af data, er det vanskeligt at benytte avlsmetoder, der modsvarer nutidens videnskabeligt baserede viden indenfor avl og genetik. Dog bemærker arbejdsgruppen, at området er under udvikling i den rigtige retning.

Fælles for avl af henholdsvis produktionsdyr og familie- og hobbydyr er således, at der avles med henblik på at fremme de egenskaber hos dyrene, som fra menneskers synsvinkel er nyttige eller ønskværdige.

Dog kan visse egenskaber, som mennesker anser for nyttige eller ønskeværdige medføre negative konsekvenser for dyre-

nes sundhed og velfærd. For så vidt angår familie- og hobbydyr kommer det særligt til udtryk ved avlen af racehunde og -katte.

Ifølge arbejdsgruppen kan en race defineres som en systematisk udvælgelse af specifikke dyr til avl med henblik på at fremavle bestemte adfærdsmæssige og eksteriørmæssige egenskaber. Den klassiske definition på en race er, ifølge arbejdsgruppen, dyr, som ved udvælgelse og planlagt avl er kommet til at ligne hinanden, og som nedarver disse egenskaber til deres afkom.

Der findes ifølge arbejdsgruppen henholdsvis ca. 400 og 40 forskellige hunde- og katteracer på verdensplan.

Med hensyn til avl af racehunde og -katte (de mest udbredte familie- og hobbydyr) skriver arbejdsgruppen om udviklingen, at avlen tidligere har været styret af centrale og nationalt funderede avlsorganisationer, der er organiseret i sammenslutninger, som afholder udstillinger og fører stambøger. Arbejdsgruppen bemærker, at man nu i stigende grad ser, at avlen af racehunde og -katte foregår uden for disse organisationer, og at der samtidig ses en stigende import af racehunde og -katte særligt fra østeuropæiske lande. I den forbindelse bemærker arbejdsgruppen, at det derfor ikke er muligt at regulere avl blot ved at stille krav til avlen til de centrale avlsorganisationer. Arbejdsgruppens bemærkning om sådanne krav skyldes, at flere stambogsførende organisationer såsom bl.a. Dansk Kennel Klub og Felis Danica stiller krav til medlemmerne i form af etiske regler og avlsrestriktioner.

Arbejdsgruppen bemærker, at i Danmark bliver ca. 25 % af hundene og ca. 5 % af kattene stambogsførte. Andelen af racehunde, og til en vis grad også racekatte, udgør imidlertid en langt større andel af populationen, end antallet af stambogsførte individer antyder, idet der produceres et stort antal racerene dyr uden stamtavler.

Der ses samtidig et fald i antallet af stambogsførte hunde, omend interessen for at købe en racehund imidlertid ikke er faldet tilsvarende. Det faldende antal stambogsførte hunde opvejes af stigende produktion af hvalpe uden for de stambogsførende organisationer.

I rapporten skriver arbejdsgruppen, at avl af racehunde og -katte med et vist racesærpræg kan være forbundet med fordele, også i forhold til dyrenes velfærd. Med kendskab til racen vil kommende ejere med en vis sandsynlighed kunne forudse dyrets temperament og øvrige psykiske egenskaber, hvorved en del problemer i forhold til adfærd vil kunne forebygges. Samtidig er der ifølge arbejdsgruppen imidlertid også en række alvorlige velfærdsmæssige problemer forbundet med avl af racehunde og -katte.

Disse problemer kan overordnet inddeles i to grupper:

Den ene gruppe vedrører såkaldt overtypning, det vil sige problemer, der opstår ved, at man ved avl fremmer visse ekstreme udseendemæssige træk ved dyrene. I visse tilfælde

kan overtypning have velfærdsmæssige konsekvenser for dyrene og kan desuden introducere arvelige sygdomme indenfor racen.

Arbejdsgruppen bemærker, at avl af både racehunde og -katte i den vestlige verden sker i henhold til nedskrevne racestandarder, som for hundes vedkommende i de fleste europæiske lande er godkendt af Fédération Cynologique Internationale (FCI), og for katte er godkendt af Fédération Internationale Féline (FIFe). Racestandarderne fortolkes og udvikles på udstillinger, hvilket er af stor betydning for udvikling af racen, idet der herved kan skabes mode, som i visse tilfælde favoriserer ekstreme træk (overtypning).

Som eksempel på problemer ved overtypning nævner arbejdsgruppen flade hoveder og næser hos hunde og katte. Som bivirkning til det ønskede udseende med flade næsepartier viser det sig, at dyrene ofte får problemer med at trække vejret. Ved en række af såkaldte brachycephale racer (såsom bulldog og perserkatte) er det ofte nødvendigt at foretage kirurgiske indgreb for at sikre et nogenlunde ubesværet åndedræt. Som følge af åndedrætsproblemer vil mange dyr også få nedsat funktionsevne med en række følgesygdomme.

Som et andet eksempel omtaler arbejdsgruppen schæferhunde, hvor tendenser til, at hunde med en bestemt kropsform blev foretrukket, har etableret en uhensigtsmæssig vinkel mellem hofteskål og lårbensknogle, hvilket fører til høj forekomst af hoftedysplasi (ustabile hoftelid) inden for racen. Herudover kan overtypning give andre motoriske problemer samt fødselsproblemer inden for visse racer. Fødselsproblemerne skyldes eksempelvis for store hoveder (f.eks. hos engelsk bulldog og chihuahua).

Den anden gruppe vedrører arveligt betingede sygdomme opstået som følge af manglende genetisk diversitet. Der er ifølge arbejdsgruppen tale om sygdomme, som er kommet ind i en race via tilfældigheder, og som ikke hænger sammen med avlen efter visse egenskaber, men som bliver fastholdt på grund af den høje grad af indavl blandt racehunde og -katte. Indavlen skyldes, at den effektive population, hvilket er den andel af den samlede population, der bliver brugt til avl, er lille indenfor mange hunde- og katteracer. Dermed avles ofte på nogle få populære avlsdyr.

Som et eksempel på problemer med arvelige sygdomme i forhold til hunde nævner arbejdsgruppen hunderacen Cavalier King Charles Spaniel, hvor en stor andel lider af en alvorlig hjertelidelse, som medfører tidlig død for mange af disse hunde.

Som et andet eksempel nævner arbejdsgruppen diskusprolaps, som er særligt udbredt blandt racer med såkaldt disproportional dværgvækst - såsom gravhunde, fransk bulldog og mops.

Arbejdsgruppen omtaler desuden avl af andre typer af familie- og hobbydyr. Som eksempler nævnes avl af hobbyfjerkræ (høns, dværghøns, gæs, ænder, kalkuner og fasaner), avl

af prydfugle og avl af kaniner. Arbejdsgruppen bemærker, at de omtalte velfærds- og sundhedsproblemer som ses ved hunde og katte ikke er udbredt i samme grad for disse andre typer af familie- og hobbydyr.

Med hensyn til mulighederne for at danne et klart billede over udbredelsen af velfærdsproblemerne for hunde og katte bemærker arbejdsgruppen, at det er vanskeligt på grund af begrænset sygdomsregistrering og gennemskuelighed at drage præcise konklusioner om dette.

På baggrund af to undersøgelser, som omtales i rapporten, har arbejdsgruppen dog kunnet danne sig en rimelig formodning for problemernes udbredelse. Den ene er en undersøgelse fra Sverige, som har indsamlet sygdomsoplysninger om hunde fra forsikringsselskabet Agria Dyreforsikring. Den anden er en undersøgelse, som blev foretaget til brug for arbejdsgruppen med henblik på kortlægning af danske dyrlægers erfaringer med velfærdsproblemer hos hunde og katte. Med hensyn til den sidstnævnte undersøgelse konkluderer arbejdsgruppen, at den giver et billede af niveauet for forekomsten af en række avlsbetingede problemer hos hunde og katte, som har betydning for dyrenes velfærd. Undersøgelsen viser, ifølge arbejdsgruppen, at en del af problemerne, som den internationale litteratur beskriver, også ofte ses af de danske dyrlæger. Herpå baseres arbejdsgruppens formodning om, at problemerne er forholdsvis udbredte.

Arbejdsgruppen har til brug for sine overvejelser om fastsættelse af regler for familie- og hobbydyr desuden indhentet oplysninger om reguleringen af avl af familie- og hobbydyr i Norge, Sverige, Schweiz, Tyskland og England. Arbejdsgruppen bemærker, at der i Sverige er fastsat detaljerede regler for avl af hunde og katte, og at Norges dyreværnslov indeholder en særlig bestemmelse om avl af dyr.

På baggrund af sin analyse anbefaler arbejdsgruppen, at der indføres regler om avl i lovgivningen, som omfatter alle dyr og ikke kun landbrugsdyr, og som angiver, at avlen af familie- og hobbydyr skal ske på en måde, så man har grund til at forvente, at afkommet vil bevæge sig ubesværet, have et normalt syn, trække vejret frit, have et godt helbred og kunne føde uhindret. Arbejdsgruppen bemærker, at lovgivning på området sender et vigtigt signal. Dette signal kan ifølge arbejdsgruppen bruges i en række sammenhænge og af forskellige grupper og være med til fastholde målsætningen om, at avl af familie- og hobbydyr skal ske på en måde, hvor der tages hensyn til afkommets og moderdyrets velfærd.

Arbejdsgruppen anbefaler - udover lovgivning - også andre virkemidler til forebyggelse af problemerne indenfor avl af familie- og hobbydyr. Blandt andet anbefaler arbejdsgruppen, at der skal arbejdes for at skabe større åbenhed om avlen, bl.a. ved hjælp af bedre dokumentation og registrering af de sundhedsproblemer, der ses. Samtidig er det ifølge arbejdsgruppen vigtigt, at de forskellige professionelle aktører (dommere på udstillinger, klubber, som organiserer avl af racehunde og -katte, praktiserende dyrlæger m.fl.) arbejder

mod at implementere normer for god praksis, som modvirker velfærds- og sundhedsproblemer, som opstår pga. avl.

3.3. Fødevarerministeriets overvejelser

På baggrund af arbejdsgruppen vedrørende avl af dyrs analyse og anbefalinger foreslår Fødevarerministeriet at indføre en bestemmelse, som bemyndiger ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri til at fastsætte regler om avl af familie- og hobbydyr. Som det fremgår af pkt. 1 er baggrunden for de foreslåede ændringer samtidig en opfølgning på fødevarerministerens initiativ Et bedre hundeliv vedrørende hundes velfærd. Arbejdsgruppens anbefalinger omfatter dog ikke alene hunde, men også katte og øvrige typer familie- og hobbydyr, hvorfor der med den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse er lagt op til, at fødevarerministeren kan fastsætte regler om avl af familie- og hobbydyr generelt.

Fødevarerministeriet vurderer på baggrund af arbejdsgruppens rapport, at det er afgørende at forebygge de velfærds- og sundhedsproblemer hos racehunde og -katte, som arbejdsgruppen beskriver. Fødevarerministeriet bemærker, at det fremgår af rapporten, at det er vanskeligt at klarlægge udbredelsen af problemerne præcist, men at det på baggrund af arbejdsgruppens rapport er sandsynligt, at der findes en klar tendens til fortsat avl af racehunde og -katte med velfærds- og sundhedsproblemer, som skyldes overtypning eller arvelige sygdomme på grund af manglende genetisk diversitet inden for racen.

Fødevarerministeriet vurderer, at fastsættelse af regler om avl af familie- og hobbydyr vil sende et vigtigt signal om, at enhver, der avler familie- og hobbydyr, skal have fokus på dyrenes velfærd og sundhed. Formålet med regler fastsat i medfør af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse er at sikre bedre velfærd for hunde og andre familie- og hobbydyr, der på grund af modetrends avles med fokus på visse karakteristika, f.eks. lange ører eller meget flad snude, der kan give velfærdsproblemer for dyrene. Det er samtidig formålet, at avlen af familie- og hobbydyr skal ske på en måde, så der er grund til at forvente, at afkommet vil bevæge sig ubesværet, have et normalt syn, trække vejret frit, have et godt helbred og kunne føde uhindret. Hvorvidt dette er tilfældet vil være en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.

Det er Fødevarerministeriets vurdering, at fastsættelse af regler om avl af familie- og hobbydyr vil kunne medvirke til at forebygge og begrænse omfanget af de negative dyrevelfærdsmæssige konsekvenser avl af familie- og hobbydyr kan medføre. Det fremgår ikke præcist af arbejdsgruppens anbefalinger hvem, der ønskes omfattet af reglen om avl. Det er Fødevarerministeriets opfattelse, at de, som i særlig grad vil være opmærksomme på regler om avl af dyr er professionelle avlere, idet avlsorganisationerne og specialklubberne, som beskrevet, allerede arbejder med racestandarder, som skal forebygge velfærds- og sundhedsproblemer. I forlængelse heraf vil regler om avl af dyr også sende et signal til de dommere, som har stor indflydelse på racestandarderne via deres bedømmelser ved udstillinger.

Fødevarerministeriet bemærker, at de beskrevne tendenser og problemer, som ses indenfor avl af familie- og hobbydyr og særligt for avl af racehunde og -katte, ikke alene kan forebygges ved hjælp af regulering, men at andre initiativer, som involverer de professionelle avlsorganisationer, udstillingsdommere m.fl. også er nødvendige for at skabe åbenhed og god praksis for avl af familie- og hobbydyr. Arbejdsgruppens øvrige anbefalinger om virkemidler til forebyggelse af problemer indenfor avl af familie- og hobbydyr vil indgå i Fødevarerministeriets almindelige arbejde på dyrevelfærdsområdet.

3.4. Lovforslagets indhold

Der foreslås indsat en bestemmelse, som implementerer Arbejdsgruppen vedrørende avl af dyrs anbefalinger vedrørende familie- og hobbydyr, for så vidt angår indførelse af regler om avl af familie- og hobbydyr.

Med familie- og hobbydyr, som beskrevet i arbejdsgruppen om avl af dyrs rapport, menes dyr, som ikke holdes som landbrugs- og produktionsdyr (herunder heste), men som kæledyr og selskabsdyr.

Ved avl forstås selektion (udvælgelse) af individer, der krydses med hinanden for at frembringe afkom med særlige, ønskede egenskaber.

Bestemmelsen foreslås udformet som en bemyndigelse til fødevarerministeren til at fastsætte regler på området.

Fødevarerministeriet har overvejet, hvordan en bestemmelse mest hensigtsmæssigt kan formuleres, også således at den stemmer bedst muligt overens med arbejdsgruppens anbefalinger på området. For at give mulighed for fastsættelse af regler, som inkorporerer de nyeste videnskabelige resultater på området, herunder fremtidige resultater, vurderer Fødevarerministeriet, at det er mest hensigtsmæssigt, at bestemmelsen udformes som en bemyndigelsesbestemmelse. Reglerne om avl af familie- og hobbydyr vil således kunne fastsættes i bekendtgørelsesform. Hermed sikres en mulighed for hurtigere at kunne tilpasse reglerne om avl af familie- og hobbydyr, hvis der måtte vise sig et behov herfor, eksempelvis pga. af ny viden om avl af familie- og hobbydyr.

Som anført under pkt. 3.1. findes der allerede regler om avl i form af bekendtgørelse om avl af landbrugsdyr. Uanset, at formålene med avlen overordnet er forskellige for de to grupper af dyr (henholdsvis produktionsfremmende for landbrugsdyr og mål vedrørende udseendet for familie- og hobbydyr, jf. pkt. 3.2.1.), finder Fødevarerministeriet, at også dette taler for at indføre regler om avl af familie- og hobbydyr i bekendtgørelsesform, da der derved opnås parallelitet i reguleringen.

Efter Fødevarerministeriets vurdering bør reglerne, der fastsættes efter den foreslåede bestemmelse udformes således, at de velfærds- og sundhedsproblemer, som avl kan medføre for de berørte dyr, i videst muligt omfang forebygges, herunder de problemer, som arbejdsgruppen nævner vedrøren-

de overtypning eller arvelige sygdomme på grund af manglende genetisk diversitet.

Det er samtidig hensigten med reglerne at sætte fokus på de problemer, der kan opstå, når der avles efter bestemte karakteristika, som dikteres af en racestandard og af hvilke racer, som er på mode og derfor særligt efterspørges i en given periode.

Arbejdsgruppen konkluderer, at de beskrevne problemer med overtypning og arvelige sygdomme primært ses hos racehunde og -katte. Imidlertid gør de samme hensyn til sundhed og velfærd sig gældende også for andre typer af familie- og hobbydyr. Fødevarerministeriet vurderer derfor, at der ikke er grund til at sondre mellem hund og kat og øvrige typer af familie- og hobbydyr, og det foreslås, at bemyndigelsesbestemmelsen skal omfatte avl af alle typer familie- og hobbydyr.

Fødevarerministeriet er i øvrigt opmærksom på, at en del racehunde og -katte importeres til Danmark, og at disse dyr ikke kan omfattes af en national regel om avl.

Der vil med bemyndigelsesbestemmelsen kunne fastsættes krav om, at den, der avler familie- og hobbydyr, skal overveje, om brug af de pågældende avlsdyr vil kunne medføre sundheds- eller velfærdsmæssige problemer for dyrene, herunder arveligt betingede sygdomme eller misdannelser af kropsdele eller organer. Således er det Fødevarerministeriets opfattelse, at et stadigt fokus på sund avl i professionelle kredse vil kunne påvirke også hobbyavlere og privatpersoner generelt til at have fokus på, at avlen af familie- og hobbydyr sker under hensyntagen til dyrenes sundhed og velfærd.

4. Forbud mod salg af hunde på markeder

4.1. Gældende ret

Der er ikke på nuværende tidspunkt regler for, hvor salg af hunde må finde sted.

Personer, der erhverver sig hunde med videresalg for øje, eller som med anvendelse af tre eller flere avlstæver avler tre eller flere kuld hvalpe pr. år, skal have tilladelse hertil efter bekendtgørelse nr. 1466 af 12. december 2007 om erhvervs-mæssig handel med og opdræt af hunde samt hundepensioner og hundehoteller.

Der er i bekendtgørelse nr. 674 af 17. juli 2003 om beskyttelse af dyr på samlesteder og andre samlinger af dyr bestemmelser om, at arrangøren af et marked senest tre uger før afholdelse af markedet, hvor der er mere end én dyreart skal anmelde arrangementet til Fødevarerstyrelsen samt regler for opstaldning, pasning, vand og foder m.v. af dyrene på markedet. Ved ethvert marked er en embedsdyrlæge, eller en privat praktiserende dyrlæge på Fødevarerstyrelsens vegne, tilknyttet for at påse, at reglerne i bekendtgørelsen overholdes.

4.2. Fødevarerministeriets overvejelser

I forlængelse af kampagnen Et bedre hundeliv som blev lanceret i foråret 2014, hvori bl.a. indgår en kampagne om at træffe et informeret valg, når man skal købe en hund, foreslås det, at der indføres et forbud mod salg af hunde på markeder. Det vurderes, at der ved køb af hunde på markeder er risiko for impuls køb af hunde, hvor hunde overdrages til købere, der ikke kan løfte den opgave, det er at have en hund, hvilket kan medføre dyrevelfærdsmæssige problemer. Mange hunde, som ikke er fysisk syge, må hvert år aflives, fordi de ikke trives, eller fordi de viser uønsket adfærd. Det er estimeret, at der aflives et sted mellem 10.000-12.000 fysisk raske hunde om året. Dette estimat bygger på undersøgelsen Afdækning af årsager til aflivning af familiehunde i Danmark af Jørgen Damkjer Lund, Institut for Produktionsdyr og Heste, Det Biovidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet 2007, og Aflivning af hunde på grund af adfærdsp problemer af Jørgen Mikkelsen og Jørgen Damkjer Lund, DVT (Dansk Veterinærtidsskrift) 1999, nr. 11.

4.3. Lovforslagets indhold

Der foreslås indført et forbud mod salg af hunde på markeder.

Ved et marked forstås en samling af dyr, hvor formålet er at fremvise dyrene med henblik på salg, jf. bekendtgørelse nr. 674 af 14. juli 2003 om beskyttelse af dyr på samlesteder og andre samlinger af dyr med senere ændring. Forbuddet foreslås at omfatte ethvert marked, hvor der fremvises hunde med henblik på salg, også i tilfælde hvor disse markeder ikke nødvendigvis er anmeldt korrekt til Fødevarerstyrelsen.

Der foregår i dag også salg af hunde og andre familie- og hobbydyr over internettet. Det foreslåede forbud mod salg af hunde er afgrænset til markeder og omfatter ikke salg over internettet eller andre medier såsom avisannoncer og lignende. Dette er begrundet i, at der efter Fødevarerministeriets opfattelse er større risiko for impuls køb af hunde på et fysisk marked end over internettet.

Forbuddet omfatter kun hunde og ikke andre familie- og hobbydyr. Dette skyldes dels, at der vurderes at være større dyrevelfærdsmæssige problemer med impuls køb af hunde på fysiske markeder og dels, at der i mange lokalsamfund er en tradition for, at børn udstiller deres kæledyr på markedet, og i den forbindelse også sælger afkom (f.eks. hamstere og kaniner), hvilket det ikke er hensigten at forbyde, da der ikke er tale om kommerciel handel, som der oftest er ved handel med hunde.

Fødevarerstyrelsen fører tilsyn med, at reglerne om forbud mod salg af hunde på markeder bliver overholdt, jf. bekendtgørelse nr. 558 af 28. maj 2014 om Fødevarerstyrelsens opgaver og beføjelser.

5. Ændringer vedrørende råd

Ved kongelig resolution af 19. december 2011 blev dyrevelfærdsområdet overflyttet fra Justitsministeriets til Fødevarerministeriets ressort. Da dyrevelfærdsområdet hørte under Justitsministeriets ressort, blev der oprettet en række råd til at understøtte og rådgive ministeriet i arbejdet med opgaver af dyrevelfærdsmæssig karakter: Det Dyreetiske Råd, Det særlige råd vedrørende dyreværnsspørgsmål (Dyreværnsrådet) og Rådet vedrørende hold af særlige dyr. Disse råd eksisterer fortsat i dag. Herudover findes også Det Veterinære Sundhedsråd, der siden oprettelsen har hørt under Fødevarerministeriet.

Efter ressortomlægningen blev det vurderet hensigtsmæssigt at se på sammensætningen af rådene og deres funktion. Baggrunden herfor var, at Fødevarerministeriet selv besidder kompetencer indenfor dyrevelfærd og derfor har et andet behov for rådgivning på dyrevelfærdsområdet end Justitsministeriet havde. Fødevarerministeriet vurderer, at der med en ny struktur på området, der er mere målrettet Fødevarerministeriets arbejdsmetoder, kan opnås en mere hensigtsmæssig rådsstruktur, der giver en mere optimal rådgivning inden for den eksisterende budgetramme.

Desuden har eksterne interessenter, heriblandt Dyrenes Beskyttelse og Virksomhedsforum, anbefalet en vurdering af rådsstrukturen. Virksomhedsforum, som blev nedsat af regeringen i 2012 for at sikre enklere regler for erhvervslivet, har foreslået, at der burde ske en kortlægning af de mange råd på dyrevelfærdsområdet med henblik på at effektivisere området.

I det følgende fremgår, hvordan rådsstrukturen er i dag, og Fødevarerministeriets overvejelser vedrørende ændring af rådsstrukturen.

5.1. Gældende ret

5.1.1. Dyreværnsrådet

Bestemmelsen om Det særlige råd vedrørende dyreværnsspørgsmål - også kaldet Dyreværnsrådet - findes i dyreværnslovens § 26, jf. lovbekendtgørelse nr. 473 af 15. maj 2014.

Bestemmelsen om Dyreværnsrådet blev indført i 1991, jf. lov nr. 386 af 6. juni 1991. Bestemmelsen blev indsat i dyreværnsloven under Folketingets behandling af lovforslaget. Baggrunden for ændringsforslaget var en fælles henvendelse fra Landbrugsrådet (nu: Landbrug & Fødevarer), Dyrenes Beskyttelse og Den Danske Dyrlægeforening til Justitsministeren og Retsudvalget, hvori organisationerne, bl.a. på grund af de mange bemyndigelsesbestemmelser, der blev foreslået, fandt, at der var behov for et mindre råd, der kunne rådgive ministeren fagligt i den konkrete udmøntning af loven. Dette råd skulle kunne rådgive ministeren på baggrund af adfærdsmæssig og anden faglig viden, økonomiske vurderinger og udtalelser fra Det Dyreetiske Råd m.v.

Det følger af § 26, stk. 1, at rådet efter begæring skal rådgive ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri i forbindelse

med fastsættelsen af administrative forskrifter efter dyreværnsloven. Rådet kan endvidere afgive udtalelser om spørgsmål vedrørende dyreværn.

Rådet består af en formand og 2 andre medlemmer, som alle skal være særligt sagkyndige indenfor dyreværnsmæssige spørgsmål, jf. § 26, stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri udpeger rådets formand og de øvrige medlemmer. Formanden og medlemmerne beskikkes for 3 år ad gangen. De øvrige medlemmer udpeges efter indstilling fra henholdsvis Landbrug & Fødevarer og dyreværnsforeningerne. Rådet kan indhente udtalelser fra særligt sagkyndige, når en sags behandling forudsætter sagkundskab, som rådets medlemmer ikke i tilstrækkeligt omfang er i besiddelse af. Fødevarerministeriet yder sekretariatsbistand til rådet.

Ministeren kan fastsætte de nærmere regler for rådets virksomhed i en forretningsorden, jf. § 26, stk. 4. Forretningsordenen er fastsat i bekendtgørelse nr. 971 af 7. december 1992 om forretningsorden for Det særlige råd vedrørende dyreværnsspørgsmål (Dyreværnsrådet).

Det følger af § 27, stk. 2, at ministeren kan give Dyreværnsrådet lejlighed til at afgive udtalelse, inden der fastsættes regler efter dyreværnsloven. Det følger endvidere af dyreværnslovens § 27, stk. 1, at dyreværnsorganisationer og andre organisationer, der særligt berøres af reglerne, skal have lejlighed til at udtale sig inden ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri fastsætter regler i henhold til dyreværnsloven. Dette indebærer i modsætning til § 27, stk. 2, en lovfæstet høringspligt. Bestemmelsen blev, ligesom § 26, indsat under behandlingen af dyreværnsloven fra 1991 med den begrundelse, at der ved fastsættelse af administrative forskrifter var behov for styrkelse af dyreværnsorganisationernes indflydelse.

§ 27 skal desuden ses i sammenhæng med dyreværnslovens § 4, stk. 4, hvorefter regler om dyrs opholdsarealer, opholdsrum og om inventaret heri fastsættes efter forhandling med de organisationer, der efter fødevarerministerens skøn særligt berøres af reglerne.

Dyreværnsrådets arbejde er i dag koncentreret om at rådgive ministeren ved vejledende udtalelser i forbindelse med fastsættelse af regler efter dyreværnsloven, især for så vidt angår tekniske spørgsmål. Rådet har desuden mulighed for at tage sager op af egen drift og afgive udtalelser om dyreværnsspørgsmål, der vedrører anden lovgivning. Rådet tilstræber, at der er enighed om udtalelserne, men disse kan også baseres på en flertalsbeslutning. Dette skal så i givet fald udtrykkeligt fremgå af udtalelsen.

Det tilstræbes, at mindst et af rådets medlemmer har en forskningsmæssig baggrund. Da det ikke kan forventes, at rådets tre medlemmer har ekspertviden inden for alle de områder, der kan være relevante for de spørgsmål, som rådet bliver stillet over for, kan rådet indhente udtalelser fra særligt sagkyndige.

5.1.2. Det Dyreetiske Råd

Bestemmelsen om nedsættelse af Det Dyreetiske Råd findes i dyreværnslovens § 25, jf. lovbekendtgørelse nr. 473 af 15. maj 2014. Bestemmelsen om Det Dyreetiske Råd blev indført med lov nr. 386 af 6. juni 1991. Det Dyreetiske Råd blev nedsat i januar 1992.

Det følger af dyreværnslovens § 25, stk. 1, at ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri nedsætter et råd, der ud fra en etisk vurdering skal følge udviklingen inden for dyreværn. Rådet kan afgive udtalelser om spørgsmål inden for dyreværn og skal på ministerens begæring afgive udtalelse om særlige spørgsmål vedrørende lovgivningen om dyreværn.

§ 25, stk. 2 og 3, fastsætter regler om rådets sammensætning. Ifølge § 25, stk. 2, består Det Dyreetiske Råd af en formand og mindst 10 andre medlemmer. Medlemmerne udpeges for tre år ad gangen. Formand og medlemmer kan genbeskikkes. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri udpeger medlemmerne, jf. § 25, stk. 3. To medlemmer udpeges efter udtalelse fra dyreværnsorganisationerne, to medlemmer efter udtalelse fra landbrugets organisationer og et medlem efter udtalelse fra Forbrugerrådet (nu: Forbrugerrådet TÆNK). Ifølge § 25, stk. 4, skal ministeren ved sammensætningen så vidt muligt sikre, at der blandt rådets medlemmer er personer med indsigt i de faglige discipliner, der har særlig betydning for løsningen af de opgaver, som er tillagt Det Dyreetiske Råd.

Ministeren kan fastsætte en forretningsorden for rådet, jf. § 25, stk. 5. Der er ikke hidtil fundet behov for at fastsætte en forretningsorden.

Fødevarerministeriet yder almindelig og juridisk sekretariatsbistand til rådet. Herudover har Det Dyreetiske Råd en deltidssansat faglig sekretær fra Københavns Universitet.

5.1.3. Rådet vedrørende hold af særlige dyr

Bestemmelsen om Rådet vedrørende hold af særlige dyr findes i dyreværnslovens § 26 a, jf. lovbekendtgørelse nr. 473 af 15. maj 2014.

Bestemmelsen om Rådet vedrørende hold af særlige dyr blev indført ved en ændring af dyreværnsloven i 1999, jf. lov nr. 80 af 2. september 1999. Baggrunden var en anbefaling om et råd med specialviden fremsat af en arbejdsgruppe vedrørende hold af farlige dyr m.v., der blev nedsat af Justitsministeriet i 1995. Før rådets oprettelse fandtes der en særlig konsulentordning vedrørende zoologiske haver m.v.

Ved særlige dyr forstås især:

- dyr, der kan frembyde fare eller skabe frygt, eller som vanskeligt kan holdes i fangenskab på dyreværnsmæssig forsvarlig måde (dyreværnslovens § 10),
- cirkusdyr, dyr i zoologiske haver, dyreparker og lignende (dyreværnslovens § 17), og
- dyr, som typisk sælges fra dyrehandlerbutikker, dvs. kæle- og hobbydyr undtagen hunde og katte (dyreværnslovens § 18).

Det følger af § 26 a, at rådet efter anmodning fra en politidirektør eller Fødevarestyrelsen skal afgive udtalelser om spørgsmål i relation til § 4, stk. 1, § 10, §§ 17-18 i dyreværnsloven. Rådet skal endvidere efter anmodning rådgive ministeren i sager herom. Rådet vedrørende hold af særlige dyr bistår desuden Fødevarestyrelsen ved besigtigelsen af zoologiske anlæg i forbindelse med ansøgning om godkendelse.

Rådet består af tre medlemmer, der alle skal være særligt sagkyndige vedrørende hold af særlige dyr. Medlemmerne beskikkes for 3 år ad gangen. Da det ikke kan forventes, at rådets medlemmer har ekspertviden inden for en bred vifte af særlige dyr, som rådets opgaver kan omfatte, kan rådet søge bistand fra andre særligt sagkyndige.

5.1.4. Det Veterinære Sundhedsråd

Bestemmelsen om Det Veterinære Sundhedsråd findes i dyrelægelovens §§ 28-29, jf. lovbekendtgørelse nr. 464 af 15. maj 2014.

Det Veterinære Sundhedsråd blev oprettet ved kgl. resolution af 8. juni 1851. Efter at rådets sammensætning og funktioner havde været reguleret ved kgl. resolutioner i godt 100 år, senest ved kgl. resolution af 24. juli 1924, blev rådets forhold ordnet ved bestemmelser i dyrlægeloven af 1964 om veterinærvæsenet samt om dyrlægegerning. Det Veterinære Sundhedsråds bestemmelser blev moderniseret ved vedtagelsen af dyrelægeloven, jf. lov nr. 433 af 6. september 2004 om dyrlæger.

Rådet har fem medlemmer, der skal have indsigt i de faglige discipliner, der er af særlig betydning for løsning af rådets opgaver. Rådet kan indhente udtalelser fra særligt sagkyndige, når rådets medlemmer ikke selv i tilstrækkeligt omfang er i besiddelse af viden, der er nødvendig for at løse en opgave. Af forretningsordenen for rådet, jf. bekendtgørelse nr. 121 af 28. maj 2005, fremgår, at medlemmerne beskikkes af ministeren for familie- og forbrugeranliggender (nu: fødevarerministeren) for 6 år ad gangen. Et medlem kan højst genbeskikkes 2 gange. Tre af medlemmerne skal have forskningsmæssig baggrund på områder af betydning for rådets virke. To af medlemmerne skal være praktiserende dyrlæger.

Det følger af dyrlægelovens § 29, at Det Veterinære Sundhedsråd afgiver veterinærfaglige udtalelser i sager, der forelægges rådet af ministeren. Rådet afgiver endvidere udtalelser vedrørende enkelt-sager fra politi og anklagemyndighed til brug for disses afgørelser, samt generelle udtalelser efter en konkret henvendelse fra offentlige myndigheder eller efter egen drift.

Rådets opgaver er nærmere specificeret i bekendtgørelse nr. 120 af 28. februar 2005 om forelæggelse af veterinærfaglige spørgsmål for Det Veterinære Sundhedsråd og Fødevarestyrelsen samt vejledning nr. 41 af 10. juni 2005. Rådet behandler sager, hvor der er tale om en veterinærfaglig vurdering. Rådet inddrager i sin sagsbehandling veterinærfaglig

viden om bl.a. dyresundhed, dyrevelfærd, patologisk anatomi, veterinær retsmedicin og farmakologi.

5.2. Fødevarerministeriets overvejelser

5.2.1. Dyreværnsrådet

Fødevarerministeriet vurderer, at en væsentlig opgave for Dyreværnsrådet har været at rådgive ministeren i forbindelse med udarbejdelse af administrative forskrifter eller ændring heraf. Desuden bemærker Fødevarerministeriet, at rådet derudover i mindre omfang har afgivet udtalelser om spørgsmål vedrørende dyreværn. Selv om grundlaget for rådets udtalelser forventes at være tilgængelige videnskabelige arbejder, vil rådets udtalelser afspejle, at der er foretaget en afvejning, hvor hensynet til både de dyreværnsorganisations- og erhvervsinteresser, der er repræsenteret i rådet, er indgået. En udtalelse fra rådet kan således ikke betragtes som en uafhængig rent videnskabelig analyse med en risikovurdering af dyrevelfærdsmæssige aspekter i forhold til et givent emne.

Efter overdragelsen af dyrevelfærdsområdet fra Justitsministeriet til Fødevarerministeriet har rådet således kun afgivet 4 udtalelser, herunder en supplerende udtalelse. Rådets virke er således især rettet mod konkrete opgaver af mere teknisk karakter, for eksempel afgivelse af høringsvar.

Der er derudover, efter Fødevarerministeriets opfattelse, på Fødevarerministeriets ressort et andet behov end tidligere i forhold til at henvise visse dyreværnsspørgsmål til Dyreværnsrådet. Fødevarerministeriet har desuden muligheden for at indhente viden og undersøgelser fra universiteterne via myndighedsaftalerne til løsning af evt. opgaver i denne forbindelse. Endelig er det Fødevarerministeriets vurdering, at Dyreværnsrådets opgaver i et vist omfang er sammenfaldende med Det Dyreetiske Råds opgaver, idet Det Dyreetiske Råds udtalelser oftest også vedrører spørgsmål omkring dyreværn. På denne baggrund foreslår Fødevarerministeriet derfor, at Dyreværnsrådet nedlægges.

5.2.2. Det Dyreetiske Råd

Det Dyreetiske Råds arbejde er koncentreret om udtalelser, hvor både dyreetiske, dyreværnsmæssige og relevante samfundsmæssige forhold er taget i betragtning. Udtalelserne er dybdegående, og beskriver typisk gældende forhold på et givent område og eventuelt gældende lovgivning. På baggrund heraf gennemgås etiske problemstillinger ud fra en dyrevelfærdsmæssig og samfundsmæssig betragtning. Rådet kommer ofte med konkrete anbefalinger, herunder om behov for ny eller ændret lovgivning, men rådet giver ikke konkrete forslag til lovgivning. Rådet forholder sig til et bestemt emne, særligt ud fra etiske betragtninger.

Efter Fødevarerministeriets opfattelse er det netop denne arbejds måde, hvor etikken er en vigtig del af overvejelserne, og hvor rådets brede sammensætning tilgodeser, at både faglige og almene synspunkter kan komme til udtryk, der adskiller dette råd fra de øvrige. Rådets bidrag adskiller sig

desuden fra de faglige kompetencer som bl.a. Fødevarerstyrelsen og forskningsinstitutionerne besidder.

Fødevarerministeriet henviser i den forbindelse til overvejelserne ovenfor om nedlæggelse af Dyreværnsrådet, idet Dyreværnsrådets hidtidige opgaver i en vis grad har været sammenfaldende med de opgaver, som Det Dyreetiske Råd løser. For dog at sikre, at Det Dyreetiske Råd fremover i det væsentligste vil kunne dække de områder, som Dyreværnsrådet i dag varetager, er det nødvendigt at præcisere og udvide Det Dyreetiske Råds opgaver. Samtidig foreslås det, at Det Dyreetiske Råd fremover også skal kunne varetage nye typer opgaver såsom debatskabende aktiviteter og formidlingsaktiviteter, herunder eksempelvis udarbejdelse af undervisningsmateriale. Herved opnås der mulighed for, at befolkningen i højere grad kan inddrages i debatten og diskussionen om problemstillinger og udfordringer indenfor dyreetik og dyrevelfærd.

Med henblik på at synliggøre formål og proces er det desuden hensigten at udarbejde en forretningsorden til at støtte rådet i det fremtidige arbejde.

5.2.3. Rådet vedrørende hold af særlige dyr

Rådet vedrørende hold af særlige dyrs arbejde er koncentreret om at rådgive og vejlede Fødevarerstyrelsen vedrørende privates hold af særlige dyr, indretning og godkendelse af zoologiske haver samt erhvervmæssig handel med dyr (dyrehandlere). Rådet har bl.a. rådgivet om pasningsvejledninger til dyr, der må sælges i dyrehandler, jf. dyreværnslovens § 18, stk. 3, og bekendtgørelse nr. 210 af 6. marts 2014 om erhvervmæssig handel med dyr. Rådet skal endvidere efter anmodning rådgive fødevarerministeren vedrørende hold af særlige dyr. Rådet har ikke mulighed for på eget initiativ at afgive udtalelser.

Mange af rådets opgaver består i rådgivning i forskellige konkrete sager om indretning af opholdsarealer, opholdsrum, bure og lignende for dyr i zoologiske haver, dyrehandlere og private hjem m.m., så de forskellige særlige dyr kan holdes på en dyreværnsmæssigt forsvarlig, og om nødvendigt publikumssikker, måde. Rådet har endvidere rådgivet vedrørende tvivlsspørgsmål i forhold til pasning og hold af særlige dyr.

Arbejdsområdet for Rådet vedrørende hold af særlige dyr er begrænset, idet rådet i praksis først og fremmest skal rådgive og vejlede Fødevarerstyrelsen, når et zoologisk anlæg ønsker godkendelse af nye eller ændring af eksisterende anlæg til særlige dyr, eller når der er spørgsmål om, hvordan et givent særligt dyr kan holdes på dyreværnsmæssigt forsvarlig vis. Da arbejdsområdet, som rådet dækker, på forsvarlig vis kan varetages af Det Veterinære Sundhedsråd, er det fundet hensigtsmæssigt at nedlægge rådet. Det bemærkes, at opgaven med godkendelse af zoologiske anlæg dog ikke overflyttes til Det Veterinære Sundhedsråd. Fremover skal de zoologiske anlæg indhente en sagkyndig udtalelse til brug for ansøgning om godkendelse. Afgørelse træffes fortsat af

Fødevestyrelsen. De zoologiske anlæg afholder selv udgifterne til disse udtalelser.

5.2.4. Det Veterinære Sundhedsråd

Det Veterinære Sundhedsråd afgiver veterinærfaglige udtalelser i enkeltssager på anmodning og om generelle forhold enten på anmodning fra fødevareministeren eller af egen drift. Offentlige myndigheder kan også anmode rådet om en veterinærfaglig udtalelse både i konkrete sager og i sager af generel og teoretisk art. Endvidere kan politi og anklagemyndighed anmode rådet om en udtalelse i forbindelse med straffesager, når der er tale om spørgsmål af konkret og principiel karakter. Rådet kan i denne funktion sammenlignes med Retslægerådet, som har til opgave at afgive lægevidenskabelige og farmaceutiske skøn til offentlige myndigheder. Er spørgsmålene ikke af principiel karakter, skal de forelægges Fødevestyrelsen. I sådanne tilfælde kan Fødevestyrelsen dog sende sagen videre til rådet, hvis Fødevestyrelsen ikke mener at have den fornødne faglige ekspertise. I forbindelse med civile sager kan domstolene vedkendelse udpege rådet til at besvare et spørgetema.

Det fremgår af rådets årsberetninger, at dets arbejde i vidt omfang er koncentreret om veterinærfaglige udtalelser i straffesager på dyreværnsområdet. Af årsberetningen fra 2010-2011 fremgår således, at 139 ud af i alt 230 sager i 2010 og 2011 vedrørte straffesager på dyreværnsområdet. Derudover afgav rådet udtalelse i forbindelse med 6 handelssager, 13 ansvarssager (dvs. 19 civile sager), 4 sager vedrørende dyrlægers virksomhed, 54 høringer, 6 generelle udtalelser og 8 andre sager. I årsberetningen for 2012, som er den seneste årsberetning, er der oplyst 9 civile sager ud af i alt 87 sager (1 handelssag, 8 ansvarssager). Resten af sagerne er straffesager på dyreværnsområdet samt 2 generelle udtalelser (den ene er en fællesudtalelse med Dyreværnsrådet).

De civile sager er begrænsede i omfang og omfatter ca. 6 % af rådets samlede sagsmængde, men set i forhold til, at de civile sager udgør en mindre del af den samlede sagsmængde bruger rådet dog en del ressourcer på at besvare spørgetemaer i disse sager. Spørgetemaerne i de civile sager er ofte af stort omfang. Der er, ifølge oplysninger fra rådet, tale om komplekse samt ofte hypotetiske situationer. Ifølge den nuværende vejledning til brug for forelæggelse af civile sager kan parterne i civile sager stille konkrete veterinærfaglige spørgsmål til en konkret sag, som med rettens godkendelse kan forelægges for rådet. Det Veterinære Sundhedsråd har oplyst, at de oplever, at der tillades omfattende spørgsmål ofte af hypotetisk og ikke-veterinærfaglig karakter.

Når rådet på eget initiativ afgiver generelle udtalelser, er det især på baggrund af viden opbygget gennem arbejdet med udtalelser i straffesager.

Fødevestministeriet vurderer, at rådet historisk set har haft en bredere opgavevaretagelse, end det nu er tilfældet. Således har det dyresundhedsmæssige aspekt, herunder bekæmpelse af visse dyresygdomme, tidligere været meget mere fremtrædende end nu. I den forbindelse var det hensigtsmæssigt, at to af rådets medlemmer pr. tradition er praktiserende dyrlæger. Rådets arbejde har imidlertid bevæget sig i en retning, hvor veterinærfaglige udtalelser er i centrum. Dette tilsiger, at en solid, forskningsbaseret veterinærvidenskabelig indsigt er væsentlig, hvorfor disse kompetencer løbende er inkorporeret i rådet. Det er dog fortsat Fødevestministeriets opfattelse, at der er saglig grund til, at praktiserende dyrlæger er repræsenteret i rådet. Det giver således anledning til balancerede udtalelser, hvor der tages hensyn til dyrs fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer, jf. dyreværnslovens § 2.

Efter Fødevestministeriets opfattelse medfører rådets nuværende opgaveportefølje, at rådet i højere grad kan sammenlignes med Retslægerådet, som dog ikke afgiver udtalelser på eget initiativ. I dag kan både Det Dyreetiske Råd, Dyreværnsrådet og Det Veterinære Sundhedsråd afgive generelle udtalelser på eget initiativ. De veterinærfaglige udtalelser til brug for f.eks. straffesager er unikke for Det Veterinære Sundhedsråd, og vil ikke umiddelbart kunne varetages af de øvrige råd.

På denne baggrund foreslås, at Det Veterinære Sundhedsråds arbejde fokuseres på de veterinærfaglige udtalelser, således at der ikke anvendes ressourcer på at afgive udtalelser på eget initiativ.

Som det fremgår ovenfor behandler Det Veterinære Sundhedsråd også sager om erstatninger i forbindelse med handel med dyr og andre typer erstatningssager (civile sager).

Med den foreslåede ændring forventes det, at Det Veterinære Sundhedsråds sagsbehandlingstider i forbindelse med dyreværnsager vil blive kortere, idet rådet ikke fremover vil kunne afgive udtalelser på eget initiativ, og muligheden for at forelægge civile sager for rådet ophører. Da sagsbehandlingstiden for straffesager på dyreværnsområdet forventes at blive kortere, vil dette endvidere være medvirkende til at højne dyrevelfærden.

På denne baggrund foreslås det, at muligheden for at forelægge Det Veterinære Sundhedsråd spørgsmål i civile sager ophører, da denne del af opgaveporteføljen ikke kan anses som værende en del af rådets kerneopgaver. I fremtiden vil spørgsmål i sådanne civile sager kunne rettes til andre sagskyndige. Der vil således fremadrettet kunne indhentes syn og skøn efter de almindelige regler om dette. De sager, som ved ikrafttrædelsen af de foreslåede ændringer vedrørende rådsstrukturen, der fortsat verserede ved Det Veterinære Sundhed skal færdigbehandles efter hidtidige gældende regler. Proceduren for disse sager vil blive fastsat ved ændring af bekendtgørelse om forelæggelse af veterinærfaglige spørgsmål for Det Veterinære Sundhedsråd og Fødeveststyrelsen.

Idet Rådet vedrørende hold af særlige dyr nedlægges, og rådets opgaver overføres til Det Veterinære Sundhedsråd, med undtagelse af opgaven med at rådgive Fødevarestyrelsen i forbindelse med godkendelse af zoologiske anlæg, vurderes det, som beskrevet i det foregående afsnit, hensigtsmæssigt, at Det Veterinære Sundhedsråd bliver udvidet. Det er hensigten, at rådet på nuværende tidspunkt udvides med et medlem, så rådet i alt får 6 medlemmer, og således at rådets kompetencer bliver udvidet med viden indenfor området hold af særlige dyr. Det bemærkes i den forbindelse, at Det Veterinære Sundhedsråd i sin forretningsorden har hjemmel til at indhente udtalelser hos særligt sagkyndige, eller anmode sådanne sagkyndige om at deltage i sagens behandling, når behandlingen af sagen forudsætter en særlig viden, jf. bekendtgørelse nr. 121 af 28. maj 2005. Dette vil også være en mulighed for de nye opgaver vedrørende hold af særlige dyr.

5.3. Lovforslagets indhold

Fødevarerministeriet foreslår som følge af ovenstående overvejelser, at Dyreværnsrådet nedlægges.

Det foreslås endvidere, at opgaven med rådgivning af fødevarerministeren i forbindelse med fastsættelse af regler efter dyreværnsloven, som tidligere var tillagt Dyreværnsrådet, overflyttes til Det Dyreetiske Råd samt at Det Dyreetiske Råd fremadrettet også kan varetage debatskabende aktiviteter og formidlingsaktiviteter.

Fødevarerministeriet foreslår, at Rådet vedrørende hold af særlige dyr nedlægges. Som følge heraf foreslås det, at Det Veterinære Sundhedsråd fremover skal varetage opgaver vedrørende hold af særlige dyr for at sikre, at der fortsat er et rådgivende organ med kompetencer indenfor særlige dyr, dog med undtagelse af opgaven vedrørende bistand til Fødevarestyrelsen i forbindelse med godkendelse af zoologiske anlæg. Det Veterinære Sundhedsråd vil således efter behov kunne rådgive og vejlede Fødevarerministeriet i spørgsmål om hold af særlige dyr.

Det foreslås endvidere, at den nuværende ordning, hvor rutinesager bliver behandlet i Fødevarestyrelsen, imens de principielle sager varetages af Det Veterinære Sundhedsråd, opføres. For at sikre en mere optimal udnyttelse af ressourcer, så der ikke skal sendes sager til og fra rådet og Fødevarestyrelsen, og for at sikre smidigere sagsgange, foreslås det, at det fremadrettet skal være sådan, at rådet varetager alle sagstyper. Det Veterinære Sundhedsråds sekretariat vil få tilføjet de ressourcer, som Fødevarestyrelsen i dag har afsat til opgaven. Fødevarerministeriet foreslår desuden, at der åbnes mulighed for, at Det Veterinære Sundhedsråd bliver udvidet med flere medlemmer. Samtidig foreslås det, at civile sager ikke længere skal kunne forelægges Det Veterinære Sundhedsråd samt at rådet ikke længere vil kunne afgive udtalelser på eget initiativ.

Ændringerne af antal medlemmer, opgaveporteføljen samt fastsættelse af procedurene vil blive nærmere reguleret på bekendtgørelsesniveau, jf. dyrlægelovens § 28, stk. 3.

6. Ændring af klageadgang

6.1. Gældende ret

Ifølge dyreværnslovens § 10, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 473 af 15. maj 2014, kan ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri fastsætte regler om forbud mod hold af dyr, der kan frembyde fare eller skabe frygt, eller som vanskeligt kan holdes i fangenskab på dyreværnsmæssigt forsvarlig måde. Bestemmelsen finder ikke anvendelse på hold af hunde, jf. § 10, stk. 3. Det følger af § 10, stk. 2, at politidirektøren kan træffe afgørelse om, at dyr, som holdes i strid med regler fastsat i medfør af stk. 1, om fornødent skal aflives.

Med lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) blev der etableret et almindeligt over-/underordningsforhold mellem politidirektørerne og Rigspolitechefen. Dette indebærer bl.a., at klager over politiets dispositioner og afgørelser uden for strafferetsplejen, herunder afgørelser truffet i medfør af dyreværnslovens § 10, stk. 2, behandles af Rigspolitiet.

Det følger således af retsplejelovens § 109, stk. 2, at Rigspolitechefens afgørelser i klagesager over afgørelser truffet af politidirektørerne ikke kan påklages til justitsministeren. Af bemærkningerne til retsplejelovens § 109, stk. 2, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5137, fremgår det, at »det i overensstemmelse med det to-instansprincip, der bl.a. gælder inden for anklagemyndigheden [foreslås], at rigspolitechefens afgørelser i anden instans – dvs. rigspolitechefens afgørelser i klagesager over afgørelser truffet af politidirektøren som første instans [...] – ikke skal kunne påklages til justitsministeren«. Det har således været hensigten, at afgørelserne alene skal kunne behandles i to instanser og ikke i tre.

Ved kongelig resolution af 19. december 2011 blev ressortansvaret for bl.a. dyreværnsloven overført fra justitsministeren til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri.

Det antages, at bestemmelsen i retsplejelovens § 109, stk. 2, og de retlige forudsætninger bag denne bestemmelse indebærer, at Rigspolitiets afgørelser i klagesager over afgørelser truffet af politidirektørerne i henhold til dyrevælfærdslvgivningen heller ikke kan påklages til Fødevarerministeriet.

6.2. Fødevarerministeriets overvejelser

Efter ressortomlægningen i december 2011 vurderer Fødevarerministeriet, at det for at undgå enhver tvivl herom, vil være hensigtsmæssigt at præcisere, at Rigspolitiets afgørelser i klagesager over afgørelser truffet af politiet i medfør af dyreværnslovens § 10, stk. 2, ikke kan påklages til fødevarerministeren. Det vil fortsat være Rigspolitiet, der er klage-

myndighed i forhold til afgørelser truffet af politiet i medfør af dyreværnsloven. Det er således ikke hensigten at ændre på det gældende to-instansprincip.

6.3. Lovforslagets indhold

Der foreslås indført en bestemmelse, som indebærer en præcisering af, at i tilfælde hvor Rigspolitiet træffer afgørelse i en klagesag over en afgørelse truffet af politiet i medfør af dyreværnslovens § 10, stk. 2, kan afgørelsen ikke påklages til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget om et forbud mod menneskers seksuelle omgang med eller seksuelle handlinger foretaget med dyr har ingen økonomiske og administrative konsekvenser af betydning for det offentlige. Dette gælder også forslaget angående avl af familie- og hobbydyr og forbuddet mod salg af hunde på markeder. Forslagene forventes ikke at indebære yderligere udgifter til kontrol, herunder fra politiets side.

Honoreringen af Det Dyreetiske Råds og Det Veterinære Sundhedsråds medlemmer ændres ikke som følge af de foreslåede ændringer i lovforslaget. De indstillede ændringer af rådsstrukturen på dyrevelfærdsområdet finansieres ved en omfordeling inden for Fødevareministeriets eksisterende bevilling.

8. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har været forelagt Erhvervsstyrelsens Team Effektiv Regulering, som har vurderet, at lovforslaget vil medføre administrative byrder for erhvervet som følge af, at de zoologiske haver fremadrettet selv skal bestille udtalelse hos en sagkyndig.

9. Administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

10. Miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

11. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

12. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 31. oktober 2014 til den 28. november 2014 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

A-consult a/s, Advokatrådet, ALECTIA, Alimentas, Alternativfondet, Anticimex, Arbejdsgiverforeningen for konditorer, bagere og chokolademagere (AKBC), A/S Mortalin, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Astma- og Allergifor-

bundet, Bager- og Konditormestre i Danmark, Biodania, Biodynamisk Forbrugersammenslutning, Brancheforeningen for farmaceutiske industrivirksomheder i Danmark, Brancheforeningen for Kaffe og The (Niels Gade), Brancheforeningen for Lægemiddelvirksomheder i Danmark (LIF), Brancheforeningen SPT, Bryggeriforeningen, Bureau Veritas, Center for Miljø og Toksikologi på DHI Vand-Miljø-Sundhed, CIBIS - Fødevarerådgivning, Coop Danmark, Dacopa, DAKA, DAKOFO, Danish Seafood Association (DSA), Dankost ApS, Danmarks Aktive Forbrugere, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Biavlerforening, Danmarks Farve- og Lakindustri (FDLF), Danmarks Fiskehandlere, Danmarks Fiskeriforening, Danmarks Kребseavlerforening, Danmarks Restauranter og Caf er, Danmarks Skibsmæglerforening, Danmarks Tekniske Universitet, Dansk Akvakultur, Dansk Akvarieunion, Dansk Erhverv, Dansk Elite Smiley ApS, Dansk F devarerupport, Dansk F reavl, Dansk Galop, Dansk Gede Union, Dansk Hunderegister, Dansk Kennel Klub, Dansk Kv eg, Dansk Landbrugsr dgivning, Dansk Primat Sammenslutning, Dansk Ride Forbund, Dansk Skaldyrcenter, Dansk Supermarked, Dansk Terrier Klub, Dansk Transport og Logistik, Dansk Travsports Centralforbund, Dansk Varefakta N vsn, Dansk  leproducentforening, Danske Advokater, Danske Erhvervsakademier, Danske Fugleforeninger, Danske Lammeproducenter, Danske L skedrik Fabrikker, Danske Professionsh jskoler, Danske Regioner, Danske Slagtermestre, Danske Spedit rer, Danske Svineproducenter, Danske Universiteter, DAZA (Danske Zoologiske Haver og Akvarier), Datatilsynet, DCA - Nationalt Center for F devarer og Jordbrug, De Samvirkende K bm nd, Den Bl  Planet, Den Danske Brancheorganisation for Vitalmidler, Den Danske Dyrl geforening, Det danske Fjerkr raad, Det Dyreetiske R d, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Det Veterin re Sundhedsr d, DFO, Dansk Flavour Organisation, DHI, Center for Miljø og Toksikologi, Afdeling: HHS, DI F devarer, DI Handel, Diabetesforeningen, DTU - F devareinstituttet, DTU - Veterin rinstituttet, DOSO - Dyrev rnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation, Dyrefondet, Dyrefors gstilsynet, Dyrenes Beskyttelse, Dyrev rnsforeningen Alle Dyrs Ret, Dyrev rnsr det, E-Brankekoden ApS, Ecscom v/Kim Iversen, EFSA - Effektiv Food Safety Advise, Elite Food ApS, Emballageindustrien, EMCON, Erhvervsstyrelsen (Team Effektiv Regulering), Eurofins Steins Laboratorium, Faglig F lles Forbund 3F, Fairtrade M rket, FEHA, Felis Danica, Fokus p  Dyr, Foodcare, Food Diagnostics ApS, FoodEfficiency, Forbrugerr det, Force Technology, Foreningen Aktive Dyrerettigheder, Foreningen af Danske Spiritusfabrikker, Foreningen af Fiskeauktioner og Samlecentraler i Danmark, Foreningen af Tilsynsfunktion rer, Foreningen Fair Dog, Foreningen for Biodynamisk Jordbrug (biodynamisk), Foreningen Muslingeerhvervet (FME), Forsvarets Bygnings- & Etablissementstjeneste, FS-C.dk (Food Safety Consult), F devareExperten, F devaregruppen, F devarekonceptet, F devareministeriets Klagecenter, Gigtforeningen, Greenpeace, Gr n hverdag, Hatting-KS A/S, HELSAM, Helsebranchens Leverand rforening, Hestens V rn, Hjerteforeningen, HORESTA, HygiejneGruppen, Hygiejne Konsulent, H j-

marklaboratoriet A/S, International Transport Danmark, Kantinedernes Landsklub, KGH customs services Danmark, KGH customs services Sverige, Klima-, Energi- og Bygningsministeriet, Kopenhagen Fur, Kommunernes Landsforening, Komply A/S, Kontrolgruppen, Konsumfiskeindustriens Arbejdsgiverforening, Kost, Motion & Sund fornuft (KMS), Kost og ernæringsforbundet, Kræftens Bekæmpelse, Landbrug & Fødevarer, Landsforeningen af Danske Mælkeproducenter, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, Landsforeningen Komitéen mod Dyreforsøg, Landskontoret for Heste, Lolex ApS, Lynges E. Kontrol, Marine Ingredients, Mejeriforeningen, Møllers Fødevarerådgivning, Naturstyrelsen, Naturerhvervstyrelsen, Nemhygiejne, Ninkovich Consult ApS v/Dyrlæge Ognjen Ninkovic, NOAHs Sekretariat (noah), NOPALAX, Nyt Hesteliv, Nærbutikkernes Landsforening, OASA, Plastindustrien i Danmark, Poul Kjaerulff, QESH Consult, Q-food ApS, QMS-Consult, Rigspolitichefen, Rådet for Dyreforsøg, Rådet vedrørende Hold af Særlige Dyr, Sammark, Sedan, Sills & Løndal Rådgivning, ApS, SKAT, Slagtermestre og Ostehandlerforeningen Danmark, Smiley-One, SPF-Danmark, Stop Spild Af Mad, Styrelsen for Videregående Uddannelser, Strømmen Vordingborg Produktionsskole, Sundhedsrådet, Sundhedsstyrelsen, Teknologisk Institut, Tonny Møldrup, Veterinærmedicinsk Industriforening, Videncentret for Svineproduktion, Videncentret for Landbrug, WSPA Dan-

mark, Økologisk Landsforening, Beskæftigelsesministeriet, Erhvervs- og Vækstministeriet, Finansministeriet, Forsvarsministeriet, Ligestillings- og Kirkeministeriet, Kulturministeriet, Miljøministeriet, Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, Ministeriet for Børn og Undervisning, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående uddannelse, Skatteministeriet, Social- og Integrationsministeriet, Statsministeriet, Transportministeriet, Udenrigsministeriet og Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Derudover er der i perioden fra den 8. januar 2015 til den 15. januar 2015 foretaget høring af:

Ree Park - Ebeltoft Safari, Skandinavisk Dyrepark, Skærup Zoo, Københavns Zoologisk Have, Knuthenborg Park og Safari, Guldborgsund Zoologiske Have, Blåvand Zoo, Givskud Zoo, Aalborg Zoologiske Have, Randers Regnskov, Munkholm Zoo, Jesperhus Junglezoo, Jyllands Park Zoo, Odsherred Zoo, Hansenberg Organia, Fiskeri- og Søfartsmuseet, AQUA Ferskvands Akvarium, ZOOPARK ApS, Nord søcentret, Kattegatcenteret, Krokodille Zoo, Naturskolen Orøstrand, Den Blå Planet, Kystcentret Thyborøn, Glad Zoo, Nordsjællands Fuglepark, Legoland Atlantis, Odense Zoo, Fjord & Bælt, NaturBornholm og Terrariet Vissenbjerg.

13. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser / mindreudgifter	Negative konsekvenser / merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Mindre administrative byrder som følge af ændring af proceduren for godkendelse af zoologiske anlæg
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 1, indebærer et forbud mod at have seksuel omgang eller foretage seksuelle

handlinger med dyr, uanset om dyret i den forbindelse lider skade eller ej.

Bestemmelsen omfatter alle personer, og dermed ikke kun dyrets ejer.

Bestemmelsen omfatter handlinger, hvor menneskets brug af dyret sker for at opnå seksuel tilfredsstillelse i en eller anden form. Handlingen skal dermed have haft et seksuelt præg og være af en sådan karakter, at den vil være egnet til at vække eller tilfredsstille menneskets seksuelle drift. Det er dog uden betydning for bedømmelse af, hvorvidt bestemmelsen er overtrådt, om handlingen har medført tilfredsstillelse af den seksuelle drift eller ej.

Seksuelt omgang med dyr omfatter fysisk berøring af dyrets kønsorgan eller af dyrets krop med menneskets kønsorgan. Dette indebærer konkret, at forbuddet vil omfatte penetration af dyrets vagina eller anus med menneskets kønsorgan, anden kropsdel eller genstand. Derudover omfattes et dyrs penetration af et menneskes vagina eller anus med dets kønsorgan. Seksuelle handlinger med dyr omfatter bl.a. oral stimuli af dyrets kønsorgan eller andre erogene zoner, samt at dyr oralt stimulerer menneskets kønsorgan eller andre erogene zoner. Endelig omfatter forbuddet f.eks. det, at et menneske ved hjælp af hænder, andre kropsdele eller genstande stimulerer dyrets kønsorgan, eller lader dyret stimulere menneskets kønsorgan.

Visse handlinger vil i medfør af den foreslåede § 3, stk. 2 dog være undtaget fra forbuddet, som det er beskrevet ovenfor. Det drejer sig om handlinger med et generelt veterinærmedicinsk eller zooteknisk præg, herunder vaginale undersøgelser med henblik på sygdomsdiagnostik, sædindsamling og inseminering eller andre nødvendige procedurer i forbindelse med avl eller andre lignende nødvendige handlinger, f.eks. i forbindelse med dyreforsøg, under forudsætning af, at reglerne om forsøg med dyr er overholdt eller ved kastration eller sterilisation af dyr. Der vil her være tale om samfundsnyttig virksomhed, f.eks. virksomhed, som er nødvendig for, at besætningsejeren kan drive virksomhed med hold af dyr, og som sker under kontrollerede forhold og i vidt omfang udføres af personer med særlige kompetencer. Sådanne handlinger foreslås i § 3 a, stk. 2, undtaget fra forbuddet. Det betyder samtidig, at der vil kunne produceres film og fotos af de nævnte handlinger til brug for instruktionsmateriale, uden at dette vil være omfattet af forbuddet i den foreslåede § 3 a, stk. 1. Endvidere vil handlinger som udføres af lignende berettigede grund, f.eks. privatpersoners pleje af dyrs kønsorganer i forbindelse med eller som forebyggelse af sygdom, være undtaget fra forbuddet.

Med forslaget om at forbyde seksuel omgang med og det at foretage seksuelle handlinger med dyr, er det ikke kun selve den seksuelle handling, der kan straffes, men også det at medvirke til, at andre mennesker har seksuel omgang med eller foretager seksuelle handlinger med dyr.

Ifølge straffelovens § 23, stk. 1, omfatter den for en lovovertrædelse givne straffebestemmelse alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til gerningen. Medvirken til overtrædelse af den foreslåede § 3 a, stk. 1, vil bl.a. kunne være brug af dyr i sexshows, hvor en person medvirker til, at en anden person enten har seksuel omgang med eller foretager seksuelle handlinger med dyr, og hvor der er en eller

flere tilskuere tilstede. Der kan også være tale om udlån af et eller flere dyr til personer, der har seksuel omgang med eller foretager seksuelle handlinger med dyr, uanset om der betales for lån af det eller de pågældende dyr eller ej. Medvirken til overtrædelse af den foreslåede § 3 a, stk. 1, vil også kunne foreligge, såfremt en person driver et dyrebordel, og i den forbindelse for vindings skyld stiller et eller flere dyr til rådighed for en eller flere personer, der en eller flere gange har seksuel omgang med eller foretager seksuelle handlinger med dyr. Medvirken til overtrædelse af den foreslåede § 3 a, stk. 1, vil også kunne udgøres af fremstilling af dyrepornografisk materiale forstået som film og fotografier af en eller flere personer, der har seksuel omgang med eller foretager seksuelle handlinger med dyr. Sådanne medvirken kan f.eks. bestå i at være involveret i den umiddelbare produktion af sådanne film eller fotografier, eksempelvis ved at bidrage til indspilning af en film eller optagelse af fotografier, herunder som fører af et kamera, lyd- eller lyssætning. Fremstilling af tegninger eller animerede produktioner, der afbilder det at have seksuel omgang med eller foretage seksuelle handlinger med dyr, vil derimod ikke være omfattet af den foreslåede § 3 a, stk. 1. Ligeledes vil også billeder, filmisk materiale, tegninger, animeret materiale eller andet, der afbilder dyr, der har seksuel omgang med eller foretager seksuelle handlinger med andre dyr eller som afbilder dyrs genitalier falde udenfor den foreslåede § 3 a, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 2.

Til nr. 2

Den foreslåede bestemmelse indebærer en præcisering af, at i tilfælde hvor Rigspolitiet træffer afgørelse i en klagesag over en afgørelse truffet af politiet i medfør af dyreværnslovens § 10, stk. 2, kan afgørelsen ikke påklages til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 6.

Til nr. 3

Den foreslåede bestemmelse indebærer en bemyndigelse til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri til at fastsætte regler om avl af familie- og hobbydyr. Reglerne udstedes i bekendtgørelsesform, og vil kunne fastlægge hvilke hensyn enhver, der avler familie- og hobbydyr, skal tage i forhold til at sikre dyrenes sundheds- og velfærdsmæssige forhold.

Der vil med bemyndigelsesbestemmelsen kunne fastsættes krav om, hvilke forholdsregler, den der avler familie- og hobbydyr skal tage, herunder om brug af de pågældende avlsdyr vil kunne medføre sundheds- og/eller velfærdsmæssige problemer for dyrene, herunder arveligt betingede sygdomme eller misdannelser af kropsdele eller organer.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 3.

Til nr. 4

Med forslaget til bestemmelsen i § 19 a indføres der et forbud mod salg af hunde på fysiske markeder. Ved et marked forstås en samling af dyr, hvor formålet er at fremvise dyrene med henblik på salg, jf. § 5, stk. 7, i bekendtgørelse nr. 674 af 14. juli 2003 om beskyttelse af dyr på samlesteder og andre samlinger af dyr. Forbuddet omfatter ethvert marked, hvor der fremvises hunde med henblik på salg, også hvis disse markeder ikke nødvendigvis er anmeldt korrekt til Fødevarestyrelsen. Forbuddet omfatter kun fysiske markeder, og altså ikke markeder i en bredere forstand, såsom salg over internettet, eller andre medier såsom avisannoncer og lignende.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 4.

Til nr. 5

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at opgaven med rådgivning af fødevareministeren i forbindelse med fastsættelse af regler efter dyreværnsloven, som tidligere var tillagt Dyreværnsrådet, overflyttes til Det Dyreetiske Råd.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 5.

Til nr. 6

Den foreslåede bestemmelse giver Det Dyreetiske Råd mulighed for på eget initiativ at iværksætte informations- og debatskabende aktiviteter, såsom offentlige høringer, foredrags- og debatmøder, arrangementer, udarbejdelse af debat- og undervisningsmateriale til anvendelse i skoler og gymnasier, konkurrencer etc. Det foreslås endvidere, at ministeren kan pålægge rådet at iværksætte disse typer af aktiviteter og opgaver.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 5.

Til nr. 7

Med den foreslåede ophævelse af kapitel 6 og 6 a nedlægges Det særlige råd vedrørende dyreværnsproblemer (Dyreværnsrådet) og Rådet vedrørende hold af særlige dyr. Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 5.2.

Rådene foreslås nedlagt pr. 1. januar 2016, uanset at beskikelsesperioden for medlemmerne løber i længere tid, jf. nedenfor under de specielle bemærkninger til § 3.

Til nr. 8

Den foreslåede bestemmelse er en konsekvensændring som følge af forslaget om nedlæggelse af Dyreværnsrådet. Med den foreslåede ændring ophæves § 27, stk. 2, om indhentelse af udtalelse fra Dyreværnsrådet ved fastsættelse af administrative forskrifter. Det er Fødevareministeriets vurdering, at

behovet for inddragelse af dyreværnsorganisationerne og øvrige berørte interessenter vil imødekommes af de pligter til inddragelse, der følger af § 27, stk. 1, og § 4, stk. 4.

Til nr. 9

Ændringen af straffebestemmelsen i dyreværnsloven § 28 medfører, at overtrædelse af de foreslåede bestemmelser i § 1, nr. 1 og 4, om henholdsvis et forbud mod seksuel omgang med eller det at foretage seksuelle handlinger med dyr med dyr m.m. og et forbud mod salg af hunde på markeder, kan straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Dette svarer til, hvad der gælder for overtrædelse af en række øvrige bestemmelser i dyreværnsloven.

Til § 2

Til nr. 1

Den foreslåede ændring i § 28, stk. 1, indebærer at den gældende bestemmelse, hvorefter Det Veterinære Sundhedsråd består af 5 medlemmer, ændres til, at Det Veterinære Sundhedsråd består af mindst 5 medlemmer. Herved åbnes der mulighed for, at Det Veterinære Sundhedsråd kan udvides med et eller flere medlemmer. Det er hensigten, at fødevareministeren vil kunne anvende denne mulighed til at udvide rådet med et medlem, således at der er i alt seks medlemmer af rådet. Antallet af medlemmer vil kunne justeres efter behov i fremtiden. Baggrunden for dette er en ændring i rådsstrukturen, som medfører, at Rådet vedrørende hold af særlige dyr nedlægges, og at hovedparten af opgaverne, som dette råd varetager, overføres til Det Veterinære Sundhedsråd. Det Veterinære Sundhedsråd vil således efter behov kunne rådgive og vejlede Fødevareministeriet i spørgsmål om særlige dyr. Det bemærkes endvidere, at Det Veterinære Sundhedsråd i deres forretningsorden har hjemmel til at indhente udtalelser hos særligt sagkyndige eller anmode sådanne sagkyndige om at deltage i sagens behandling, når behandlingen af sagen forudsætter en særlig viden, jf. bekendtgørelse nr. 121 af 28. maj 2005. Dette vil også være tilfældet for de nye opgaver vedrørende hold af særlige dyr.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 5.

Til nr. 2

Med den foreslåede § 29, stk. 1, 1. pkt., ændres »veterinærfaglige udtalelser« til »udtalelser vedrørende hold af særlige dyr«. Med den foreslåede ændring af § 29, stk. 1, 1. pkt., skal Det Veterinære Sundhedsråd varetage de opgaver, der i dag ligger hos Rådet vedrørende hold af særlige dyr, bortset fra opgaven med at rådgive Fødevarestyrelsen i forbindelse med godkendelse af zoologiske anlæg. Rådet vedrørende hold af særlige dyr udtaler sig om spørgsmål i relation til dyreværnslovens § 4, stk. 1, § 10, §§ 17-18. Disse opgaver er ikke altid af veterinærfaglig karakter, det kan være opgaver såsom vurdering af dyrs farlighed, domesticering af særlige vilde dyr, publikumssikkerhed m.v. Denne ændring i ordlyden dækker således over, at Det Veterinære Sundhedsråd

fremover vil kunne afgive såvel veterinærfaglige udtalelser som udtalelser, der dækker området for hold af særlige dyr.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 5.

Til § 3

Det foreslås i stk. 1, at loven træder i kraft den 1. juli 2015. Endvidere foreslås det i stk. 2, at § 1, nr. 5-8, og § 2 træder i kraft den 1. januar 2016, da det findes mest hensigtsmæssigt med en overgangsperiode før den foreslåede ændring af rådsstrukturen endelig træder i kraft.

Til § 4

Lovforslagets § 3 indeholder bestemmelse om lovens territoriale gyldighedsområde. Det foreslås, at de foreslåede ændringer ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at ændringerne i lov om dyrlæger vil kunne sættes helt eller delvis i kraft for Grønland ved kongelig anordning med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I dyreværnsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 473 af 15. maj 2014, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Det er forbudt at have seksuel omgang med eller foretage seksuelle handlinger med dyr, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Forbuddet omfatter ikke handlinger, som udføres af veterinærmedicinske eller zootekniske årsager, herunder i forbindelse med, avl og reproduktion, dyreforsøg eller af andre lignende berettigede grunde.«

2. I § 10 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. En afgørelse truffet i medfør af stk. 2 kan ikke indbringes for ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri. Dette gælder også i tilfælde, hvor afgørelsen er påklaget til og afgjort af Rigspolitiet.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

3. I § 12 indsættes som *stk. 3*:

»Stk. 3. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler om avl af familie- og hobbydyr.«

4. Efter § 19 indsættes i *kapitel 3*:

»§ 19 a. Det er forbudt at sælge hunde på markeder.«

5. I § 25, *stk. 1, 3. pkt.*, indsættes efter »dyreværn«:

», herunder rådgive ministeren i forbindelse med fastsættelsen af regler efter denne lov.«

6. I § 25 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Rådet varetager på eget initiativ eller på ministerens begæring informations- og debatskabende aktiviteter inden for sit virksomhedsområde, jf. stk. 1.«

Stk. 2-5 bliver herefter stk. 3-6.

§ 10. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler om forbud mod hold af dyr, der kan frembyde fare eller skabe frygt, eller som vanskeligt kan holdes i fangenskab på dyreværns-mæssigt forsvarlig måde.

Stk. 2. Politidirektøren kan træffe afgørelse om, at dyr, som holdes i strid med regler fastsat i medfør af stk. 1, om fornødent skal aflives.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse på hold af hunde.

§ 12. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler om transport af dyr og om behandling og beskyttelse af dyr i anden særlig retning.

Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte nærmere regler om og kan herunder forbyde anvendelse af bioteknologi, genteknologi og lignende på produktionsdyr i landbruget.

Kapitel 5

Det Dyreetiske Råd

§ 25. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri nedsætter et råd, der ud fra en etisk vurdering skal følge udviklingen inden for dyreværn. Rådet kan afgive udtalelser om spørgsmål inden for dyreværn. Rådet skal endvidere på ministerens begæring afgive udtalelse om særlige spørgsmål vedrørende lovgivningen om dyreværn.

Stk. 2. Det Dyreetiske Råd består af en formand og mindst 10 andre medlemmer. Medlemmerne beskikkes for 3 år ad gangen.

Stk. 3. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri udpeger rådets formand og de øvrige medlemmer. Heraf udpeges to medlemmer efter udtalelse fra dyreværnsorganisationer, to

medlemmer efter udtalelse fra landbrugets organisationer og ét medlem efter udtalelse fra Forbrugerrådet.

Stk. 4. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri skal ved sammensætningen af rådet så vidt muligt sikre, at der blandt rådets medlemmer er personer med indsigt i de faglige discipliner, der har særlig betydning for løsningen af de opgaver, som er tillagt Det Dyreetiske Råd.

Stk. 5. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte de nærmere regler for rådets virksomhed i en forretningsorden.

Kapitel 6

Det særlige råd vedrørende dyreværnsspørgsmål

§ 26. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri nedsætter et råd, som efter begæring skal rådgive ministeren i forbindelse med fastsættelsen af regler efter denne lov. Rådet kan endvidere afgive udtalelser om spørgsmål vedrørende dyreværn.

Stk. 2. Rådet består af en formand og 2 andre medlemmer. Formanden og medlemmerne skal være særligt sagkyndige inden for dyreværnsmæssige spørgsmål. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri udpeger rådets formand og de øvrige medlemmer. Formanden og medlemmerne beskikkes for 3 år ad gangen. De øvrige medlemmer udpeges efter indstilling fra henholdsvis Landbrugsraadet og dyreværnsforeningerne.

Stk. 3. Rådet kan indhente udtalelser fra særligt sagkyndige, når en sags behandling forudsætter en sagkundskab, som rådets medlemmer ikke i tilstrækkeligt omfang er i besiddelse af.

Stk. 4. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte de nærmere regler for rådets virksomhed i en forretningsorden.

7. Kapitel 6 og 6 a ophæves.

Kapitel 6 a

Rådet vedrørende hold af særlige dyr

§ 26 a. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri nedsætter et råd, som efter anmodning fra en politidirektør eller Fødevestyrelsen skal afgive udtalelse om spørgsmål i relation til § 4, stk. 1, § 10, § 17 og § 18. Rådet skal endvidere efter anmodning rådgive ministeren i sager herom.

Stk. 2. Rådet består af en formand og to andre medlemmer. Formanden og medlemmerne skal være særligt sagkyndige vedrørende hold af de dyr, der er omfattet af §§ 10, 17 og 18. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri udpeger rådets formand og de øvrige medlemmer. Formanden og medlemmerne beskikkes for 3 år ad gangen.

Stk. 3. Rådet kan søge bistand hos andre særligt sagkyndige, når en sags behandling forudsætter en sagkundskab, som rådets medlemmer ikke i tilstrækkeligt omfang er i besiddelse af.

Stk. 4. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte de nærmere regler for rådets virksomhed i en forretningsorden.

Kapitel 7

Administrative forskrifter

§ 27. Inden ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri fastsætter regler i henhold til bestemmelser i denne lov, skal dyreværnsorganisationer og andre organisationer, der særlig berøres af reglerne, have lejlighed til at udtale sig.

Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan endvidere give det særlige råd vedrørende dyreværnsspørgsmål lejlighed til at afgive en udtalelse, inden der fastsættes regler i henhold til denne lov.

Kapitel 8

Straf, gebyr m.v.

§ 28. Den, som ved overanstrengelse, vanrøgt eller på anden måde behandler dyr uforsvarligt, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år. Der skal ved udmålingen af straffen tages hensyn til, om der foreligger uforsvarlig eller grovere uforsvarlig behandling af dyr. Har forholdet haft karakter af mishandling, er straffen fængsel indtil 1 år, i gentagelsestilfælde indtil 2 år.

Stk. 2. Medmindre højere straf er forskyldt efter stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder den, der

1) overtræder §§ 1-3, § 5, § 6, stk. 1, § 9, § 11, stk. 2, § 13, stk. 1, § 14, stk. 1 og 2, § 16, § 17, stk. 1-3, § 18, stk. 1, § 19 og § 24 a, stk. 4,

2) tilsidesætter et vilkår for en tilladelse eller

3) undlader at efterkomme et påbud efter § 24 b, stk. 1.

Stk. 3. Den, der overtræder et pålæg efter § 21, stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 4. Med bøde straffes en dyrlæge, som tilsidesætter sin anmeldelsespligt efter § 20.

Stk. 5. I forskrifter, der udfærdiges efter loven, kan der fastsættes straf af bøde eller fængsel indtil 4 måneder for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 6. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler om straf af bøde eller fængsel indtil 4 måneder for overtrædelse af bestemmelser i forordninger udstedt af De Europæiske Fællesskaber.

Stk. 7. Ved udmåling af straf efter denne lov eller efter regler fastsat i medfør af stk. 5 og 6 anses det som en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv, herunder dyretransporter.

Stk. 8. Er der ved en overtrædelse opnået en økonomisk fordel, konfiskeres denne efter reglerne i straffelovens 9. kapitel. Kan der ikke ske konfiskation, skal der tages særskilt hensyn hertil ved udmåling af en bøde, herunder en eventuel tillægsbøde.

8. § 27, stk. 2, ophæves.

9. I 28, stk. 2, nr. 1, indsættes efter »§§ 1-3,«: » § 3 a, stk. 1«, og efter »§ 19« indsættes: », § 19 a«.

Stk. 9. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

§ 2

I lov om dyrlæger, jf. lovbekendtgørelse nr. 464 af 15. maj 2014, foretages følgende ændringer:

Kapitel 7

Det Veterinære Sundhedsråd

§ 28. Det Veterinære Sundhedsråd består af 5 medlemmer.

Stk. 2. Rådet nedsættes af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri. Ministeren skal ved sammensætningen af rådet så vidt muligt sikre, at der blandt rådets medlemmer er personer med indsigt i de faglige discipliner, der er af særlig betydning for løsning af de opgaver, der er henlagt til rådet. Ministeren udpeger blandt rådets medlemmer en formand og en næstformand.

Stk. 3. Ministeren fastsætter regler om rådets virksomhed.

Stk. 4. Ministeren fastsætter regler om oprettelse af et rådssekretariat og om sammensætningen og driften heraf.

§ 29. Det Veterinære Sundhedsråd afgiver veterinærfaglige udtalelser i sager, der forelægges rådet af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri. Ministeren kan fastsætte regler om, hvilke myndigheder der over for rådet kan fremsætte begæring om en udtalelse fra rådet, og i hvilke sager dette kan ske.

Stk. 2. Rådet skal på begæring af de i stk. 1 nævnte myndigheder inden for disses ressort afgive udtalelser om særlige spørgsmål af principiel karakter vedrørende forhold af veterinær betydning.

Stk. 3. Rådet kan indhente udtalelser hos særligt sagkyndige eller anmode sådanne sagkyndige om at deltage i sagens behandling eller i behandlingen af det forelagte spørgsmål, når behandlingen af en for rådet forelagt sag eller et forelagt spørgsmål forudsætter en sagkundskab, som rådets medlemmer ikke i tilstrækkeligt omfang er i besiddelse af.

1. I § 28, *stk. 1*, indsættes efter »består af«: »mindst«.

2. I § 29, *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter »veterinærfaglige udtalelser«: »og udtalelser vedrørende hold af særlige dyr«.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2015, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 1, nr. 5-8, og § 2 træder i kraft den 1. januar 2016.

§ 4

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 2 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.